

ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

HŘÍCH A ODPUŠTĚNÍ

- 8 Dvojrozhovor s bývalým vězněm a vězeňským kaplanem – J. Plíšková
- 14 Instantní návod na odpuštění – P. Michalová
- 29 Žijeme v jedné církvi: Brněnský seniorát – D. Ženatá
- 50 Nic nás nemůže odloučit – A. Rozbořilová
- 53 Faráři a jejich nenahraditelnost – Z. Šorm

SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ DOMOVA POMNĚNKA

V SOBOTU 17. SRPNA 2024 VE 14:00

Německého ulice, 592 31 Nové Město na Moravě

14:00–15:00 Slavnostní otevření

15:00–22:00 Doprovodný program: komentované prohlídky,
Mozkoherna, biatlonová střeňice, orientační běh, míčové hry,
dobročinný stánek Pomněnky, fotokoutek, loutkové divadlo pro děti,
koncert, letní kino, občerstvení.

Michaela Grmelová

ředitelka Diakonie ČCE –
sfětsko v Myslbořicích

Petr Hladík

vedoucí Domova Pomněnka
Nové Město na Moravě

**Záštitu nad otevřením Domova Pomněnka převzala
paní Eva Pavlová, manželka prezidenta České republiky.**

Partnery projektu jsou

Financováno
Evropskou unií
Národní dotace

Ministerstvo vnitra
Ministerstvo vnitra

Evangelická
církev v ČR
Evangelická církev v ČR

Projekt „Domov Pomněnka“ financován z prostředků Evropské unie a Ministerstva vnitra ČR

Evangelický fotoarchiv

Více než 5000 fotografií na jednom místě.

fotky.e-cirkev.cz

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – *M. Sabo*
8 Rozhovor s bývalým vězněm
Jaromírem Daleckým a vězeňským
kaplanem Pavlem Kočnarem –
J. Plíšková
12 Tělo, svět a ďábel – *P. Jandejsek*
14 Instantní návod na odpouštění
v praxi – *P. Michalová*
17 Jak nehřešit slovem hřích? – *J. Hoblík*
20 Křesťanovy nové šaty – *R. Mazur*
22 Otázka na tělo – *A. Rozbořilová*

MOJE CÍRKEV

- 29** Pestrost sborů je velká a zajímavá –
D. Ženatá
33 V našich sborech se dějí pozoruhodné
věci – *F. Susa*
35 Noc kostelů opět lámala rekordy –
A. Rozbořilová
38 Fajnová zábava k nám patří –
J. Kašpar
39 Největší evangelický kostel na Moravě
stojí již 180 let – *J. Kučírek*
42 Maturita z nedělky – *L. Ridzoňová*
44 Prostor pro setkání s lidmi i s Pánem
Bohem – *A. Rozbořilová*
45 V Jablonci mají nový stůl Páně –
O. Titěra

DIAKONIE

- 47** Jde o naše rodiče – *A. Šůra*
49 Otevření Domova Pomněnka –
P. Hladík

SLOVO

- 50** Nic nás nemůže odloučit –
A. Rozbořilová
53 Faráři a jejich nenahraditelnost –
Z. Šorm
55 Nikdy tu nebyly – *A. Rozbořilová*
56 Ornitologická poznámka k článku br.
Rejchrt – *P. Čmelík*
57 Poslední slovo – *M. Procházka*

ÚVODNÍK

Milada

Příští rok uplyne 75 let od vraždy demokratické političky, právničky, feministky a odbojáčky Milady Horákové. Ta se stala jedinou ženou, popravenou během komunistických politických procesů. Proti její smrti marně volaly i takové osobnosti jako A. Einstein či W. Churchill. Sama Horáková podat žádost o milost odmítla. Naopak propagandou zfanatizovaný národ velmi hlasitě volal po nejprísnejším trestu. Schvalovali jej dělníci i významné osobnosti (např. E. Zátopek či děkan FF UK B. Havránek). Ve štvavé kampani byly zneužity i děti, které měly tvořit malůvky na téma zrádců národa. Zapojení veřejnosti, aby „promluvil hlas lidového hněvu“, bylo promyšleným tahem režimu na popud sovětských poradců. Trest smrti byl vykonán 27. 6. 1950 o půl šesté ráno. Horáková umírala trýznivým způsobem téměř čtvrt hodiny. Osud této statečné a morálně pevné ženy je nejen příběhem tragickým, ale také příběhem hříchu a odpuštění. Morální velikost Horákové totiž spočívá i v tom, že se ani doslova s krkem v oprátce nesnížila na úroveň svých vrahů. Naopak, z jejích posledních slov se zdá, že jim snad dokázala odpustit. „Odcházím bez nenávisti k vám. Přeji vám to, přeji vám to...“ Sama naopak v dopisech z cely smrti prosila své blízké o odpuštění. „Jak mne to trápí – (...) že už není možno, že nezbyvá času to napravit. (...) Prosím Vás, pro všechno krásné, co bylo mezi námi: odpusťte.“ Hlubokou křesťanskou víru nalezla – jak se sama vyznává – v nejtemnějších nacistických žalářích, kde byla vězněna. Ač pokřtěná katolička, přijala víru svého muže a stala se členkou evangelického sboru na pražském Smíchově. O návštěvu místního faráře Jana Kučery před popravou velmi stála, nebylo jí však vyhověno. I za svůj krátký život stačila měrou vrchovatou prokázat morální sílu a věrnost evangeliu, ale také ideálům pravdy, svobody a demokracie. Kéž je nám i po třech čtvrtích století příkladem i mementem.

Adéla Rozbořilová

Digitalizace zpěvníku: nový web i mobilní aplikace jsou tady!

Sputili jsme první verzi nového portálu evangelickyzpěvník.cz, kde jsou již nyní všechny písně, kytarové verze s akordy i všechny doprovody z chorálního. Součástí je také nová mobilní aplikace pro Android a konečně také pro iOS (Apple). Projekt počítá s rozšiřováním a nahráváním dalších materiálů k písni tak, aby postupně vzniklo velké úložiště veškerých dostupných písňových materiálů.

Co je nového

Web umožňuje vyhledávat a zobrazit všechny písně a dostupné materiály k nim. Většina písní obsahuje ve výchozím zobrazení i notový zápis, ale i tam, kde ještě není dostupný, je možné zobrazit PDF s notami a akordy (tzv. kytarovou verzi) a také PDF s varhanním doprovodem příslušné písně z chorálního.

Stejně funkce nabízí i obě bezplatné mobilní aplikace. Pokud už ve svých telefonech máte stávající aplikaci pro Android, sama se aktualizuje na nejnovější verzi. Mobilní aplikace mají navíc také několik praktických uživatelských funkcí, jako je například možnost nastavit velikost písma či automaticky posouvat text při zpěvu. Můžete si také ukládat oblíbené písně do vlastních seznamů.

K jednotlivým písničkám budeme postupně přidávat různé další materiály, jako jsou nahrávky, alternativní doprovody či odkazy na internetové zdroje (například YouTube). K většině písní ze zpěvníku také postupně vznikají textové komentáře, z nichž je možno dozvědět se o písni řadu zajímavostí.

V poslední fázi pak počítáme také s biblickou konkordancí ke zpěvníku, po níž je v církvi poptávka. Výsledek práce zvláštní skupiny k tomu určené by se měl stát součástí zpěvníkových materiálů v průběhu roku 2025.

Nový portál je vzácným příkladem ekumenické spolupráce. Oslovili jsme komunitu Glow Space, která v římskokatolickém prostředí vydala podobné zpěvníky – zpěvník.proscholy.cz a regenschori.cz. Naši ekumeničtí přátelé souhlasili s využitím jejich řešení i pro naši církev a náš zpěvník. Za velmi výhodných podmínek jsme se tedy mohli stát součástí funkčního, prověřeného a neustále se vyvíjejícího systému, na němž již bylo odvedeno několik tisíc (z většiny dobrovolnických) hodin práce IT specialistů. Díky za to!

Aplikaci pro Android naleznete ke stažení v Obchodu Play, pro iOS je k dispozici v App Store.

Hof

Absolventi vikariátu převzali dekrety

V pondělí 24. června 2024 předali členové synodní rady osvědčení o způsobilosti k ordinované službě v ČCE Elišce Vančové, Tereze Halasové a Matěji Vaňkovi.

Všichni tři po studiu na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy úspěšně absolvovali také roční praxi ve farním sboru, a jsou tedy způsobilí k ordinované službě v Českobratrské církvi evangelické – Eliška Vančová a Tereza Halasová jako farářky, Matěj Vaněk jako jáhen.

Slavnostnímu předání předcházela závěrečná zkouška a pohovor před komisí. Na

základě doporučujících stanovisek komise pak synodní rada na svém zasedání rozhodla o udělení tohoto osvědčení a s vděčností pozvala čerstvé absolventy k neformálnímu rozhovoru.

Všem třem blahopřejeme a na jejich cestě jim vyprošujeme mnoho radosti a Boží požehnání. Ať už je služba zavede do nějakého ze sborů Českobratrské církve evangelické, nebo jinam.

Hof, foto: ARO

Nové publikace o Evangelické církvi

V květnu 2024 vyšly nové publikace o Česko-bratrské církvi evangelické. Jedná se o reprezentativní materiál, který srozumitelnou formou předává základní informace o ČCE, o její víře, společnosti a tradici, a o tom, jak největší česká protestantská církev chápe svou službu ve společnosti.

Materiál nabízí 40 stran textů a barevných fotografií i QR kódů pro přímý vstup na weby, fotogalerie, sociální sítě a další platformy. Vy-

tištěno bylo téměř 20 tisíc kusů a vedle češtiny vychází také anglicky a německy.

„Obsahově čerpáme z publikace, kterou ČCE vydala před více než deseti lety. Texty nicméně doznaly úprav. Proškrtali jsme kapitoly o historii, více se soustředíme na dnešek a opatrně vyhlížíme do budoucna. Významně také ubylo církevní terminologie – chceme oslovit i ty, kteří o církvi nevědí vůbec nic,“ přibližují autoři základní myšlenku.

Dílo vznikalo mimo jiné jako odpověď na požávku ze sborů. Akce jako Noc kostelů totiž přivedou do našich chrámů a modliteben mnoho nově příchozích, ale dosud chyběl materiál, který by jim bylo možné nabídnout, a pozvat je tak do našeho pestrého společenství. Publikace nicméně najde uplatnění například i při jednáních s reprezentanty obcí či měst, s úřady, firmami nebo s dalšími partnery.

V tištěné verzi dodáváme brožury zdarma sborům, které si je na základě předchozí opakované výzvy objednaly. V elektronické podobě je nabízíme rovněž zdarma ke stažení na webu ustredicce.e-cirkev.cz.

Hof, foto: Kreatura

TÉMA: HŘÍCH A ODPUŠTĚNÍ

já za to nemůžu
to ona mi dala
abych jedl

já za to nemůžu
to had mi řekl
abych jedla

had mlčí
plazí se
k další generaci

a tak se soukolí hříchu točí dál
dokud to jeden
nepřeruší na kříži

o sílu si někdy přiznat
že i já mám ruce
od tvojí krve
prosím

*modlitba **Lenky Ridzoňové,***

*kresba: **Olda Holinka***

Několik slov o hříchu aneb pravda, láska a odpuštění

On přijde a ukáže světu, v čem je hřích. Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy. (J 16,7-8 + 13)

Ptá se jeden druhého: „O čem kázal v neděli farář?“ „O hříchu.“ „A co řekl?“ „Byl proti.“

Vtipkovat o hříchu bych asi neměl. Jde přece o smrtelně vážnou věc. Vyrůstal jsem v reformované tradici, která se vůči hříchu vymezuje docela přísně. Kalvín byl vůči hříchu neúprosný. Země, ve kterých zakořenila tato přísnost, dokonce nepoužívají závěsy ani žaluzie, aby bylo jasně a transparentně vidět, co se v domácnosti děje. Jestli se neděje nějaká ta nekalost.

Obecně platí, že nechceme, aby byl náš hřích veřejně vidět, aby se propíral v církevních a jiných kuloárech. Učíme se jej tedy tutlat. Maskovat. Ukryvat kdesi hluboko. Nejlépe také sami před sebou. Mnohdy se nám to dokonce daří. A hřích vesele bují. Víme my vůbec, že jsme hříšní? Má tato rétorika nějaký dopad na to, jakým způsobem vnímáme a přijímáme sebe sama?

Text, o kterém v souvislosti s hříchem hodně přemýšlím, je Ježíšovo zaslíbení Ducha pravdy: „On přijde a ukáže světu, v čem je hřích.“ A pak také: „Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy.“ (J 16,7-8.13) Duch Pravdy by tedy měl každého z nás přivést k poznání pravdy o nás samotných. K poznání, že nejsem lepší než ostatní. Že někdy se prostě pletu a nemám pravdu. A že dělám chyby, i když si rád nalhávám, že snad i něco dělám dobře a ke prospěchu ostatních.

Pravdivý pohled na sebe sama někdy zabolí. Velice rád bych si ukládal zásluhy a vyvozoval nároky na Boží přízeň, když už jsem se tolik

napracoval... A vida. Před Bohem mé nároky, moje pravda a mé přesvědčení o mých naprosto čistých motivech neobstojí. Zvláště z tohoto důvodu mi přijde důležité prosit o Ducha pravdy, který by mi pomohl nacházet pravdivý obraz toho, kdo vlastně jsem.

V epistoletě Petrově (1Pt 4,7-11) zazní podivná věta: „Vždyť láska přikrývá množství hříchů.“ Je docela rozdíl mezi tím, zda něco přikryjeme, nebo ukryjeme. Přikrývám své děti během noci, aby jim nebyla zima. Přikrýváme těsto, aby hezky nakynulo. K obojímu nás pak vede touha chránit. Zcela jiný smysl by mělo, kdybych po nocích děti místo přikrývání ukryval, že? Nebo kdybych své manželce místo přikrytí těsto někam ukryl.

Láska hříchy nekryje proto, aby je zatajila, přehlídla. Láska hříchy přikrývá, protože chce člověka chránit, chce chránit lidskou důstojnost. Nechce hříchy druhého vystavit na světlo, nechce druhého odhalit v jeho nahotě. Pochopitelně, poukázat na chyby lidí, se kterými jsem v kontaktu, je tak snadné! A někdy nás nepravdivá představa o nás samotných svede na scestí, když si myslíme, že jsme lepší než ti druzí. Pýcha dokáže druhého velmi přísně posuzovat. A někdy ho zcela zadupe do země. Kde ve vztahu chybí láska, soustředíme se pouze na chyby. V takovém vztahu bez lásky každé vyřčené slovo, pohled, skutek nahlížíme s podezřením, rostou nedorozumění a konflikty. A navíc, ďábelské pokušení je v tom, jak odhalování hříchu druhého dokáže přinést pyšné uspokojení... Mějte lásku. Mějme lásku. Bez ní zvlčíme. S láskou ►

však dokážeme unést specifika jedni druhých. V lásce dokážeme mnohé urovnat, uhladit, aniž bychom chyby a zranění přehlíželi.

Myslím však, že to přikrývání hříchů funguje recipročně. Když dokážu pravdivě nahlížet, že moje provinění, přestupky, má neohrabanost, mé špatné nálady a drobné či větší zrady důvěry bývají přikrývány, teprve když vnímám, že jsem milován, jsem pak schopen promíjet nedostatky druhého. A ačkoliv to Petrův hlas neřekne napřímo, intence dopisu zřetelně počítá s tím, že Kristus je ten první, kdo se rozhodl láskou náš hřích přikrýt.

No a pak jsou tady ještě důsledky: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí. (L 23,34) Vzpomínám si na příběh kluka, který se často vztekal. Táta mu podal sáček hřebíků a řekl: „Kdyko-

liv tě propadne vztek, vezmi kladivo a zatluč do dřevěného plotu hřebík.“ Víte kolik jich klučina zatloukl první den? Desítky. Jak utíkaly týdny, zatlučených hřebíků byly v plotu stovky. Časem počet hřebíků na den klesal a klučina se naučil svůj vztek kontrolovat – bylo to snazší než zatloukat hřeby. Táta mu tedy řekl, ať hřeby vytáhne. Později, když v plotu nezůstal ani jeden hřebík, mu táta řekl – podívej, tento plot již nikdy nebude stejný jako předtím. Díry po hřebech v něm zůstaly.

Odpuštění není laciná záležitost. Ježíšova prosba za ty, kteří mu ublížili, se jeví jako nadlidský akt. Dokážeme se k Ježíšově prosbě připojit? Třeba v krátké modlitbě: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, že díry po hřebech zůstávají. Amen.“

Martin Sabo

ROZHOVOR S BÝVALÝM VĚZNĚM JAROMÍREM DALECKÝM A VĚZEŇSKÝM KAPLANEM PAVLEM KOČNAREM

Tohle ještě není cíl...

O hříchu a odpuštění, které proměňují životy

Rozhovor bude tentokrát poněkud nezvyklý. Jednak proto, že dotazovaní byli dva, a jednak a hlavně proto, že jeden z nich byl dost let ve výkonu trestu, zkrátka „seděl“. „Byl v base“. Druhý z nich pak je vězeňský kaplan. A proč právě tito dva? Protože jsme mluvili o „hříchu“. A o jeho svázanosti se zlem.

Jaromír Dalecký se narodil v Praze, je vyučený elektrikář, tuto práci vykonával po dobu devíti let, čtyři roky potom pracoval ve firmě svého otce. Ve vězení strávil 14 let, z toho šest let ve věznici Vinařice, kde hojně navštěvoval tamního kaplana Pavla Kočnara. Propuštěn byl před šesti lety. Nyní žije v Liberci, získal práci u staveb silnic a je spokojen.

Pavel Kočnar pochází z Českých Budějovic, vystudoval elektrofakultu na Vysoké škole elektrotechnické a strojní v Plzni, později ještě bakalářský program „teologie křesťanských tradic“. V rámci své rodiny se hlásil k Církvi bratrské, avšak asi v roce 1995 se stal členem Českobratrské církve evangelické. Pavel pracuje už dvacátý rok jako vězeňský kaplan, v naší církvi působí také jako výpomocný kazatel. Je podruhé ženatý, má tři děti a tři vnoučata.

Znáte pojem „dědičný hřích“? Setkali jste se s tím?

Jaromír: Ano. Určitě ve Vinařicích. A co jsem se o tom dozvěděl – Eva v ráji utrhla jablko, s Adamem ho snědli a od té doby tady ten hřích je. Ale dá se smazat křtem.

Takže když je někdo pokřtěn, už nehřeší?

Jaromír: Určitě hřeší. Já to беру tak, že křtem se smyjou ty hříchy minulé. A protože jde o podpis smlouvy, měl by člověk dál už žít rádně. Ale to vždýcky nejde. Já jsem se chtěl nechat pokřtít, hned jak vylezu z věznice, ale radili mi, že bych měl předtím určitou dobu pobývat v nějakém církevním společenství a já jsem si nebyl jist, zda katolíci, nebo evangelíci, tak zatím pokřtěn nejsem. A teď do žádného kostela pravidelně nechodím. Ale jedno vím jistě – chci být lepší, opravdu se o to snažím. Snažím se pomáhat, a to mě naplňuje.

Pavel: Pro mě je pojem hřích docela zásadní, ale zacházel bych s tím opatrně. Dneska je chápání toho slova spíš svázáno s církevní tradicí, není to moc živý pojem, dokonce si myslím, že se mu lidi vyhýbají. Ale je to pojem důležitý, ukazuje k tomu, že naše provinění není jen chvilkový nesoulad, křivda vůči druhému člověku; je to křivda vůči Bohu. Život přijímáme jako Boží dar, jako kvalitu, která není jen lidská, ale má nadlidský základ. A hříchem ten základ zpo-
chybujeme.

Když říkáš, že se lidi slovu zhřešit vyhýbají, co tedy říkájí?

Pavel: My to slovo možná použijeme ve smyslu řekneme rituálním – když bychom mluvili třeba s duchovní autoritou. Ale v běžné konverzaci ne, tam řekneme třeba „chyba“. A na to jsem já jako kaplan dost citlivý, setkávám se s tím ve věznici – odsouzený mi řekne: „Já jsem udělal chybu.“ A já jim na to odpovím: „Vy jste neudělal chybu, vy jste spáchal trestný čin (!). Za chybu se dá ve škole trojka, ale vy jste dostal pět let natvrdo!“ Takže ty pojmy jsou důležité a my bychom se v tom neměli šetřit.

Nám všem známý Tomáš Halík k definici hříchu řekl, že to je „odcizení vůči Bohu i lidem i sobě“. A k tomu bych dodala – porušení smlouvy i řádu. S kým je ta smlouva uzavřena?

Jaromír: S Bohem. A taky je to uzavření v sobě. Já sám jsem se k něčemu zavázal. Jde o vztah mezi mnou a Bohem.

A co ti, kteří nevěří? Ale taky chtějí žít mravně. Ti nic nepodepsali?

Jaromír: No nepodepsali. Asi to pro ně nejsou hříchy, ale jak říkal tady Pavel – jen nějaké chyby. Tu chybu si sami vyloží, nevědí, že to je něco mezi nimi a Bohem.

Pavel: To slovo smlouva je hodně zatíženo křesťanskou tradicí. My žijeme ve vztazích. Vztahu se nedá vyhnout. Člověk bez vztahu se mýjí se základem života. Jsme bytostí společenské a smlouvy s druhými tím pádem uzavíráme. Když s druhým mluvím pravdivě, on se mnou by měl taky. Už to je smlouva, ačkoliv není podepsaná. A to, že se společnost těmhle silným pojmům vyhýbá, tím si trochu škodí.

Není vlastně ten dědičný hřích vidět paradoxně na malých dětech? Přece víme, že malé dítě záměrně ublíží například sourozenci, a to je úplně bez ohledu na nějakou výchovu. Je to ono? Jakýsi sklon to špatné dělat? Stav nedokonalosti, který se předává?

Jaromír: Ano, ale určitě to neplatí obecně. Já mám zkušenost s dívkou, autistkou s mentální retardací, teď je jí 18, ale je na úrovni tak tříletého dítěte, a to je tak nevinné stvoření! ►

Samozřejmě že třeba plácne sestru, ale neuvědomuje si to. Ale zrovna u ní by se tím křtem nic nevyřešilo.

Já myslím, ať jsme pokřtěni, nebo nejsme, že v nás to dobro i zlo je. Záleží na nás a na našem vztahu s Bohem, jak si to přebereme. Z vězení znám hodně lidí, kteří o pojmech, jako je dobro a zlo, vůbec nepřemýšlejí. Pro ně je to špatné chování normální. Chlap přijde z hospody a zmlátí ženu, protože není dost uklizeno. Je to normální, není o čem uvažovat.

Pavel: Dobrá je ta poznámka, že dítě si to neuvědomuje. Ne že má zlý úmysl, ale jedná víc jako zvířátko, převažují v tom reflexy, pudovost. A já mám tím pádem ohledně toho pojmu dědičný hřích trochu potíží. Ze své kaplanské zkušenosti mám tendenci vnímat jej jako důsledek narušení rodičů a předchozích generací. Ne ve smyslu genetickém, ale ve smyslu chování a jednání, které se v další generaci opakuje. Rodiče jsou sobečtí, upřednostňují své zájmy – a děti zrovna tak.

Katolíci mají „sedm hlavních nebo smrtelných hříchů“ – je to pýcha, lakomství, závist, hněv, smilstvo, nestřídmost, lenost. Cosi o tom myslíte? Nechybí tam něco?

Jaromír: Mě by napadlo zabítí. Ale je pravda, že to, co tu říkáte, v sobě máme každý. A třeba ten hněv pak může zabítí vyprovokovat.

Pavel: Asi to bude odvozeno z epištol, nejspíš Pavlových. Já jsem rád, že my evangelíci to takhle nevyzdvihujeme. Ale jistě je důležité o tom vědět, dennodenně se nás to týká. Všechny ty hříchy mají společného jmenovatele, a to je zaměřenost na sebe. My jsme tu ještě nemluvili o definici hříchu jako „minutí cíle“. To je teologická definice, vycházející ze Starého zákona. Míjíme cíl, smysl, jsme vedle. Náš život má určitý cíl, ke kterému máme směřovat, a každý hřích nás vychyluje. A co je tedy ten cíl? Snad konat dobro – v tom nejširším smyslu. Vědět, že život je dar a každý den je nová šance. A cíl je taky dospět, přičemž hlavní úkol dospě-

losti je zodpovědnost, nebýt odkázán na druhé, ale počítat s tím, že tu nejsem jen pro sebe. Mně tohle pomáhá – hřích není jenom nějaký morální pokles, ale chybné životní směřování. A to směřování je naplněno v Novém zákoně přikázáním lásky. „Nesmíš nebo musíš“, to jsou jen pomocné mantinely.

A co je podle vás „zlo“? Je hřích a zlo to samé? Nebo může existovat zlo samo o sobě? Bez hříchu? Napadají mě přírodní katastrofy...

Jaromír: Četl jsem výbornou knížku C. S. Lewis *Rady zkušeného ďábla*. Rady, jak na člověka, aby ho ďábel dostal do svých spárů. Já jsem ve svém životě pokusitele zažil, bylo to ještě ve vězení – jako by mě někdo ponoukal, že můžu tomu druhému ublížit. Neřešit následky, prostě to udělat. Neudělal jsem to, ale pak jsem se potýkal s tím, proč se mi to děje. Dodnes to nevím, jen vím, že zlo tady je. Ve vězení jsem jej zažil dost. Je tam tma. Ale občas přišel někdo, kdo byl takové malé světlo, svíčka.

Pavel: Vnímat zlo jako samostatnou veličinu je pro mě trochu těžké. Mluvívá se o personifikaci zla – satan, ďábel... To pak přenášíme svoji odpovědnost na někoho, kdo nás opanoval. „Já za to nemůžu, do mě vstoupil ten ďábel, tak jsem to udělal.“ Já bych tady spíš než „zlo“ řekl „neštěstí“. Které nemůžeme ovlivnit. To pro mě zůstává tajemstvím a moc se do toho nechci pouštět. Ale pro věřícího je to snad poučení, že nejsme ještě v království Božím a že naše stvoření je křehké a porušené. Možná na základě toho dědičného hříchu. Že jsme z ráje vyhnáni. Ale na druhou stranu máme dost schopností k tomu, abychom takové nebezpečí minimalizovali. Nevystavovat se riziku, nestavět si domy blízko potoků, co se můžou rozvodnit, pod svahy, kde hrozí laviny. Jsme nadáni rozumem, abychom jej používali. Jak potom zacházet s těmi, co je to neštěstí postihlo? To člověka vede k pokoře, k mlčení...

A co zlo jako fenomén sám o sobě? Zfanatizované davy, zdvihající pravou ruku, aby pozdravily Adolfa Hitlera. Jistě to nebyli sami totální neřádi. Ale to strašlivé zlo v tom je.

Pavel: Ano, tam nemusíme najít konkrétního viníka, odpovědní jsme všichni. Lhostejností, nepozorností. Nacismus nebo obecně fanatismus jsou důsledkem manipulace a taky sociální situace, sociální krize, které schopný jednotlivec zneužije. Oni mu uvěří a začnou ho vnímat jako spasitele. A jsme u modlářství. Je to strašně rafinované. Nebezpečí je v té rafinovanosti, v přetvářce – lidé dlouho nerozpoznají, že důsledkem bude nějaká katastrofa. „Dábel tichou chůzí, sladký řeči má...“, zpívá v jedné písničce Tomáš Najbrt.

Jaromír: To rozhodnutí, zda dělat dobro, nebo zlo, si každý rozhodne sám v sobě. Dábel bude našeptávat, ovšem záleží na nás. Nemůžu to na něj svádět. Ale myslím, že zlo je někdy ta jednodušší cesta. Ve vězení to tak bylo. Někdo pracuje, snaží se, má pak peníze, může si jít něco koupit, a druhý? No může tamtoho zbít, vzít mu peníze – je to jednodušší cesta!

A co naše svoboda? Lidé, kteří s vírou nic společného nemají, někdy říkají – jsem svobodný, tak si můžu dělat, co chci.

Jaromír: Má svobodu se rozhodnout pro dobro či zlo, to už jsme říkali. Ale svobodu dělat si, co chce, to nemá nikdo. Protože by tím mohl ubližovat druhým.

Pavel: Ke svobodě patří odpovědnost. Jenže my ji chápeme hodně v tom smyslu, že máme práva. A už se tolik nemluví o tom, že máme povinnosti, což ale k té svobodě patří. Nepatří tam, že si dělám, co chci a neberu žádné ohledy. To je deformace. Svobodu máme společně, nemám ji jen já.

Ještě je tu otázka, jak se s hříchem vyrovnat. Ptala bych se na pokání, ptala

bych se na zpověď – nechybí nám v ČCE? A jak je těžké dnes vinu přiznat?

Jaromír: Já jsem se s vírou poprvé setkal až ve Vlnařicích, když jsem začal chodit tady za panem kaplanem. A tam jsme dostali takový sešítek, byly v něm verše ze Starého i z Nového zákona, k tomu takové krátké úryvky, a já jsem si tam vždycky napsal, co jsem ten den udělal špatně. Snažil jsem se o tom přemýšlet – jak to napravit. Dělal jsem to tak asi tři měsíce, čili jsem tam postupně napsal asi 90 věcí. A prosil jsem o odpuštění. Je to pokání?

Pavel: Já bych řekl, že zpověď nám chybí. Ale přitom není to tak, že bych si běžně říkal – teď bych se potřeboval vyzpovídat. Ostatně jistý druh zpovědi máme – vyznání hříchů před večerí Páně. Ale není to individuální a není to svátost jako u katolíků – „svátost smíření“ – to je hezké. Můžeme jít za farářem, ale možná se ostýcháme. Aspoň já. Pro mě je to velmi osobní, citlivá záležitost. Zásah do soukromí. Což je asi chyba. Takže ano, zpověď mi chybí.

při společném rozhovoru

Není to tak, že dnes mají lidi víc tendenci říkat – za tohle můžou geny, za tohle prostředí... Ale já ne?

Pavel: Já čím dál víc slyším – hlavně musíme umět odpustit právě sami sobě. Opakovaně jsem se s tím setkal – u studentů sociální práce na ETF, kteří byli u mě na praxi. Asi jim jde ►

o to zbavit se výčitek. Já ale nevím, jestli „sami sobě“. Pojem hřích, jak jsme si řekli, je narušení smlouvy s člověkem, ale hlavně s Bohem. Nemínout cíl – od toho nás hřích vychyluje, to jsme

taky říkali. Nepotřebujeme tolik odpouštět sami sobě, potřebujeme ujištění, že nám odpouští Pán Bůh.

připravila **Jana Plíšková**, foto: Jindřich Štreit

HORIZONT

Tělo, svět a ďábel

Záludnosti strukturálního hříchu

Jsou to sotva dvě století od zrušení otroctví v křesťanské Velké Británii, tedy od doby, kdy mnozí nepovažovali otroctví za něco, co by bylo v rozporu s vírou. V případě institučního rasismu se můžeme ohlédnout ještě do bližší minulosti evropské, americké či jihoafrické. Rasismus se buď nechápal jako z hlediska víry relevantní téma, nebo se dokonce biblicky legitimizoval.

Dnes se diskutuje genderová nespravedlnost, koncentrace CO₂ či výroba a prodej zbraní. Ve všech případech je ve hře dopad na důstojnost života těch či oněch skupin, někdy dokonce na samotnou možnost života. Zmíněné oblasti na nás působí skrze struktury společnosti a státu, skrze něž konají svou „vládu“. Jako instituční či systémové ovšem překračují prostor osobní odpovědnosti jednotlivců. Za jejich „vznikem“ obvykle nestojí jeden člověk či malá skupina lidí a stejně tak jejich „vyřešení“ zřejmě jako jednotlivci ovlivníme pouze v omezené míře.

Církve si byly odedávna vědomy, že instituce se mohou stát krvelačným božstvem. Jednoznačně je identifikovat s hříchem však bylo obtížné. Systémy přece nemají vědomí a svobodnou vůli, aby jim bylo možné přičíst vinu. Tak po staletí převládala tendence k zúžení hříchu na osobní provinění či zanedbání. K rozšíření teologického náhledu na hřích dochází až s moderním povědomím o vlivu sociálních struktur

na formování lidí a společnosti. Teologie tak dneska nemůže pominout, že způsob, jakým pobýváme ve světě, se odehrává prostřednictvím řady prostředkujících institucí: rodiny, profese, ekonomiky, státu atd. Tyto struktury do značné míry určují, co se bude považovat za přípustné, a co nikoli. To, že je důležité vztáhnout uvažování o hříchu – přinejmenším analogicky – také na tyto prostředkující struktury, začali docenovat teologové od počátku dvacátého století.

Hladomor v Libanonu (1915–1918)

V roce 1912 kritizuje americký baptistický teolog Walter Rauschenbusch z hnutí Social Gospel příliš individualistické myšlení církve a její lhostejnost vůči sociálním neduhům. Dobře si

všímá, že hřešit lze také skrze instituce. Pro struktury a instituce, které se mohou stát zdrojem zla, vykořisťování a útlačku, použije výraz nadosobní hřích. V katolické teologii se začínají objevovat reflexe o strukturálním hříchu na druhém vatikánském koncilu (1962–1965). V konstituci Radost a naděje se dočítáme, že lidský život se nejen na individuální, ale i na kolektivní úrovni jeví jako zápas mezi dobrem a zlem. Poruchy ve společenském pořádku zčásti pocházejí z napětí v hospodářských, politických a sociálních strukturách. Dokument vybízí k reformě hospodářských a sociálních struktur tam, kde je to potřebné kvůli lidskému rozvoji. O průlomu v pohledu na strukturální hřích ovšem můžeme mluvit až s teologií osvobození v Latinské Americe. Jejich kontextuální interpretace hříchu široce ovlivnila světovou teologii. Je na místě zmínit, že se jim to podařilo mimo jiné díky dialogům s evropskými politickými teology, zejména s Jürgenem Moltmannem a J.-B. Metzem.

Dialektiku vztahu osobního a sociálního hříchu vyjádřily dvě první pokoncilní konference latinskoamerických biskupů, Medellín v roce 1968 a Puebla v roce 1979: Když lidé hřeší, vytvářejí struktury hříchu, které naopak podněcují lidi k tomu, že hřeší. Slavný arcibiskup San Salvadoru Óscar Roméro napsal, že hřích je krystalizací individuálních egoismů do permanentních struktur, které tento hřích zachovávají a vykonávají svůj vliv na velké skupiny lidí. Španělský jezuita José Ignacio González Faus se domnívá, že dnešní teologie musí demaskovat hříchy světa, stejně tak jako Ježíš, zejména v Janově evangeliu, odhaluje hřích farizeů. V evangeliu jde o hřích coby socionáboženský řád nepřátelský Bohu. Hřích totiž světu znemožňuje poznat pravdu – pravdu o tom, že Bůh je Otec, že je spravedlivý, že lidé jsou Boží děti a sobě navzájem jsou sestry a bratři. Nejsou to slabosti jednotlivých lidí, vůči čemu se Ježíš rozhodným způsobem staví, ale hřích světa. Ježíš tento hřích demaskuje a nakonec umírá jako jeho oběť. Evangelista vidí Ježíšovu násilnou

smrt jako nejradikálnější demonstraci hříchu světa.

Je součástí strategie hříchu, že méně důležité skutečnosti podsouvá jako něco, na čem údajně Bohu nejvíc záleží. Faus uvádí příklad: Pokud podnikatel, který bohatne na mizerných mzdách, uráží Boha tím, že v neděli vynechá mši, a nikoliv tím, že nechává své zaměstnance zbídačené, stává se Bůh jakýmsi svévolným malým králem, spíše Herodem než Ježíšovým Otcem. Pravým významem hříchu je daleko spíše poškození člověka. Hřích kontaminuje mezilidské vztahy a společný život. Ačkoli sociální struktury nehřeší ve stejném smyslu jako lidé, mohou být hříchem zasaženy a v tomto ohledu urážejí Boha, poškozují život a působí smrt.

Francouzští mniši nakupují otroky (17. stol.)

Salvadorský teolog Jon Sobrino píše o charakteristikách sociálního hříchu. Jako příklad si bere hlad. Jestliže existují údaje OSN, že by bylo možné hlad ze světa vymýtit, pak je třeba považovat smrt kvůli hladu za vraždu. Přesto se podobné tragédie světa skrývají, a když už je nelze dále skrývat, tak se aspoň příkrášlují. O hladomoru se nemluví jako o vraždě, ale jako o potravinové krizi. Jinou strategií je selektivní vzpomínání – tragédie se připomínají, pokud postihnou bohaté, nikoli chudé. Projevem sociálního hříchu je nerovnost. Způsob, jakým bohatí utrácení peníze, je urážka chudých – prostředky věnované zbrojení, zábavnímu průmyslu či vrcholovému sportu by pomohly nasytit miliony lidí. Sobrino uvádí specifickou ►

aroganci rozvinutých zemí. Jakoby se domnívaly, že blahobytný život je jejich osudem na základě výkonosti, pile a schopností anebo na základě Božího vyvolení. Chudoba a utrpení jiných zemí je sice politováníhodná, ale zřejmě jaksi normální.

Přestože papež Jan Pavel II. nebyl teologii osvobození nakloněn, učení o sociálním hříchu přijal ze své. V encyklice *Sollicitudo rei socialis* z roku 1987 pranýřuje ekonomické a sociální mechanismy, které téměř samovolně upevňují bohatství jedněch a chudobu druhých. Přímou nebo nepřímou ovládané rozvinutějšími zeměmi působí tyto mechanismy ve prospěch zájmů těch, kteří jimi disponují a dusí či ovládají hospodářství méně rozvinutých zemí. „Struktury hříchu“ jsou podle papeže užitečnou kategorií k pojmenování kořene zla. Soudobý imperialismus se pak vyznačuje mimo jiné tím, že za určitými rozhodnutími, zdánlivě diktovanými pouze hospodářskými nebo politickými důvody, leží formy modloslužby, jako je uctívání peněz a technologie.

Soudobý duchovní autor Richard Rohr odvíjí svou koncepci hříchu od veršů z listu Efezským 2,1–2: „I vy jste byli mrtvi pro své viny a hříchy, v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa,

poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu.“ Odtud pochází představa o třech zdrojích zla: světu, tělu a ďáblu. Hřích „světa“ je dohodnutý klam, který těžko jako jedinci poznáme a překonáme.

Abychom jej prohlédli, musíme být solidární s alternativními komunitami a menšinami, protože dominantní skupina své lži obvykle prohlédnout nedokáže. Osobní hřích, hřích „těla“, jsou naše soukromá provinění. Nelze se ale soustředit na změnu jen na individuální, „tělesné“ úrovni v iluzi, že naakumulovaná změna jednotlivců dosáhne významné sociální proměny. „Ďábel“ pak představuje kolektivní zla, povýšená na posvátné, romantizované a idealizované nutnosti. Ty nás zaslepují, vězní a zotročují. Cítíme se vůči nim bezmocní.

Naštěstí – Bohu díky – bezmocní nejsme. Jestliže beránek Boží nese hříchy světa, můžeme ve svých sborech a farnostech s důvěrou otevírat cesty k vyznávání sociálních vin. Zaslouchněme Kristova slova: „Vzchopte se, já jsem přemohl svět“ (J 16,33).

Petr Jandejsek, teolog a pedagog ETF UK, foto: wikipedia.org

ODPUŠTĚNÍ JAKO PSYCHOLOGICKÝ PROCES

Instantní návod na odpouštění v praxi

... v tomto článku bohužel nenajdete

Dostávám otázku na odpouštění. Hned v první větě mám překlep, napsala jsem „odpištění“ ... to to hezky začíná. Pištění ... pištím , projevuji se , dávám najevo, že se mi něco děje. Jasně, to je na začátku.

Dávno předtím, než je na radě odpouštění, se stane něco. Událost. Může to být slovo, rozhovor, čin, akt, něco, co někdo udělal, nebo neudělal. A mně to něco udělalo. Bolí mě to nebo mě to zlobí. Zlobím se, pištím nebo se jinak prožívám a dávám se najevo.

Tohle je první dobré místo: Ta chvíle mezi „je mi mizerně, nevím proč“ až ke stavu „je mi mizerně, protože mě něco bolí nebo zlobí“. Pištění stejně jako jakýkoliv jiný projev toho, že se něco děje, je zpráva o mně. Dávám najevo, že se mi něco děje. Jsem vlastníkem svých emocí.

Nemusí to být nutně pištění. Může to být zvýšený hlas, rozrušení, pláč nebo docela obyčejná věta „to, co se teď mezi námi stalo, mně bolí/zlobí/zraňuje“. Většinou stačí nastát svým emocím v cestě, slova se utvoří sama. (Tip: vyjadřování emocí v 1. osobě snižuje napětí v rozhovoru.)

Dobrá, teď jsme na tom tak, že já vnímám svoji bolest a druhý má o ní zprávu. Další cenné místo je pozorovat, co to se mnou dělá, když druhému o svojí bolesti nebo hněvu nebo jiné emoci řeknu. Stalo se s ní něco? Změnila se její intenzita? Její směr? Nebo barva, nálada?

Ode mě k tobě...

Můžu dostat omluvu. Promiň, nechtěl jsem. Když mi někdo v tramvaji šlápně na nohu, obvykle to stačí. Když mi někdo napíše, že v našem vztahu končí, obvykle to nestačí. Odpuštění v nedohlednu.

Tu to máme! Je tolik příběhů odpouštění, kolik je událostí. Které je třeba odpustit. Každý příběh je jiný a každá cesta k odpuštění je jiná. Ale nepředbíhejme událostem. Vraťme se na křižovatku, kde nás to zabolilo (naštvalo, rozlítostnilo atd.), a do okamžiku, kdy jsme o tom druhému dali zprávu. Do plné tramvaje ke své zašlápnuté noze.

Zapišitím „au!“, vedle stojící se mi omluví a já ... necítím úlevu. Pořád to ve mně vře. Řve. Bolí. Je to nespravedlivé. Proč já. Nechce se mi věřit, že to bylo upřímné. Moje racionální já možná dokonce tuší, že lidi nešlapou na cizí nártý záměrně, ale stejně... uvnitř mě hoří požár. Co se děje?

Zdá se, že moje noha se stala svědkyní, snad i mluvčí mnoha mých předchozích frustrací, bolestí, nevyjádřených zlostí. Zdá se, že v kotli je přetopíno a tohle byla poslední kapka, vlastně poslední stéblo, od kterého to blaflo. Ve mně.

Dobrá zpráva je, že jsem člověk a člověku se emoce dějí. Nejsou dobře ani špatně, jsou zprávou o tom, jaké počasí je dlouhodobě uvnitř. Pokud se mi podaří prohlédnout si krajinu svých emocí, uvědomit si, které mě teď naplňují, můžu jít o krok dál. A zkusit prozkoumat, jakou zprávu mi moje emoce zkoušejí předat.

Ta věc s emocemi

Emoce nás mají k tomu, abychom si uvědomili a naplnili svoje potřeby (povšimněte si slovesa pohybu, hnutí v české variantě – česky jsou emoce „pohnutky“). Abychom se hnuli tím směrem, kterým potřebujeme. Pokud nejsme malé děti, pak je to právě naše odpovědnost.

Emoce nám ukazují, kterých potřeb a v jaké míře je třeba si právě všimnout a kam se pohnout, abychom je naplnili. V praxi to může vypadat tak, že na omluvu v tramvaji vážně a autenticky odpovím „nic se nestalo“, zatímco v hlavě (nebo prostě tam, kam se dívám, když se dívám dovnitř) si prohlédnu, kde se bere moje napětí, zlost, frustrace, bolest. Konec školního roku? Horko k zalknutí? Těžkosti v práci? Jsem vlastně hodně unavená? Nebo mám prostě jenom hlad?

Ano, ano, já vím, že to má být článek o odpouštění. Ale ruku na srdce – když se tak projdu svojí vnitřní krajinou a podívám se na všechny dynamické děje, které tam probíhají, vážně se ještě musím zlobit na toho, kdo vedle mě v tramvaji ztratil rovnováhu? Nejsem najeďnou na míle ►

daleko tomu myslet si, že to byl záměr? Nestalo se odpuštění nějak přirozeně, skoro bezděčně, v okamžiku, kdy jsem si uvědomila sama sebe?

Stojím v tramvaji. Noha přebolela. Ale v ruce pořád držím telefon s tou rozchodovou zprávou. Tohle jen tak nepřebolí. Možná se strašně zlobím. Nebo je mi smutno. Taky jsem najednou bezradná. Lítostivá. Poraženecká, nebo vidím rudě. Nebo všechno najednou, střídavě, ve vlnách. Pořád platí, že moje emoce jsou moje, že nejsou dobře, nebo špatně a že mi mají přinést zprávu o tom, co momentálně potřebuju.

Kapitola „odpuštění“ je ještě na míle daleko. Nejdřív je potřeba tím vším projít, proplout, mezi vlnami se nadechnout, nespěchat na sebe, dát emocím čas, aby mě provedly úzkým místem mého příběhu. Starat se o sebe, poprosit druhé, aby mi s tím pomohli.

Vnitřní krajina

Jeden z mých obrazů odpuštění je krajina, kterou se přehnala bouřka, kdeco polámala, některé stromy vyvrátila a rozvodnila řeky a zpustošila studánky. Postarám se o ně. Něco napravím, něco nechám na přírodě. A časem se zase shledám s mírnou krajinou, rozkvetlým mechem a zralými malinami.

A pak se jednou probudím do dne, ve kterém si uvědomím, která část příběhu byla moje, co bylo hezké, za co jsem vděčná, a co naopak už nechci opakovat. Potom už dokážu oddělit svoji bolest, vztek nebo prázdnotu od druhého člověka. Pak už se mi může podařit zhlédnout i kousek jeho příběhu a vzít na vědomí, že i on měl svoje potřeby, svoje emoce, svoje pohnutky. A těmi se řídil.

Zdá se mi, že cesta k odpuštění je především cestou práce s vlastním prožíváním, s vlastní reflexí. Že jde mnohem víc o to, jak rozumíme sami sobě, než o to, abychom rozuměli chování druhého.

Že se odpouštěním nemyslí „každý ti může udělat cokoli, a ty musíš odpustit, protože potom budeš dobrý člověk“. Vůbec. Potom budu

leda tak obět. A žít s pocitem oběti je cesta do hořkosti, pasivity, naučené bezmoci.

Cesta sebereflexe mi může přinést nečekané bonusy v nečekaných momentech:

- když potřebuju odpustit někomu, koho neznám (ale svým chováním ovlivnil to, jak se teď mám nebo v jaké jsem situaci)
- když potřebuju odpustit někomu, kdo není dostupný pro rozhovor nebo setkání ve vztahu (protože nechce nebo protože nemůže ... třeba už nežije a já se stále zlobím)
- když se ve mně dějí bouřlivé věci a já potřebuji svoji vnitřní krajinu opečovat
- když potřebuju odpustit sám sobě

A někdy prostě odpustit nejde. Hlava nám to nebere a emoce se bouří. A tak je to taky v pořádku a časem to může být jiné.

Sedmdesátkrát sedmkrát!

Ještě je tady ta potíže s čísly. Sedmdesátkrát sedmkrát denně. Zní mi to jako šílený nárok. Jako bych neměla dělat nic jiného než odpouštět. Pokud to proložím zpracováním emocí, doporučeným v předchozím textu, abych si rovnou hledala poustevnu/klášter (dosaď dle založení). Na běžný život můžu rovnou zapomenout.

Napadlo mě, jaké by to bylo, kdyby se to opakované odpouštění vztahovalo k jedné jediné události. Co když to budu brát jako výzvu „Když

už se dostatečně vyznáš v sobě a odpustíš druhému, co uděláš, když se bouřlivé emoce zase vrátí?“

Děje se to a je to přirozené. Vzpomínám na příslápnutou nohu v tramvaji. Když je toho na nás/v nás moc a pára nemá kudy unikát, mohou přijít emoce neadekvátní situaci.

Když je nám ve vztahu těsně, úzko nebo nás něco dloube pod žebry, může se vrátit pocit ponížení, ublížení nebo zloby, i když už jsme si to vzájemně všechno řekli a odpustili.

A současně – už nejsme na stejném místě. Už máme za sebou cestu k sobě, do sebe, už jsme se postarali o svoji vnitřní krajinu a už máme za sebou i zážitek odpuštění – tedy úlevy, že nám ve vztahu teď nic nepřekáží. Tak proč je to tu zpátky? Prostě je. Takhle fungujeme. Emoce se neřídí našimi racionálními pochody, ale dobrá zpráva je, že my sami rozhodujeme, nakolik se jimi necháme ovlivnit. Jsme vlastníky svých emocí, pamatujete?

Pro dlouhodobé blízké vztahy (rodiče, děti, partneři, sourozenci, přátelé ...) má doporučení k opakovanému odpouštění cenu zlata. Protože když ten druhý jednou ujede, propracujeme se fází omluvy a odpuštění, najdeme každý sám sebe a nastolíme rovnováhu, je škoda o ni přijít pokaždé, když jednoho z nás něco vyvede z míry.

Vytahovat staré křivdy znamená upřít druhému milost, odpuštění, zapomnění. A to naše vztahy hodně oslabuje. Hodně to oslabuje nás samotné. A tohle si prosím připomeňte, až se potísící budete zlobit ... sami na sebe. Opatrujte se a mějte se rádi.

Upozornění: tento návod nenahrazuje řádné ošetření. Při přetrvávajících potížích vyhledejte odbornou pomoc a nebojte, nebudete první, je to normální a jste skvělí, že se o sebe staráte.

Petra Michalová, psychoterapeutka, foto:
Vojtěch Hlávka (Člověk a víra), pexels.com

PERSPEKTIVA

Jak nehřešit slovem hřích?

Hřích by neměl sloužit jako kladivo proti komukoliv

Zkusme si představit, že celý byt vyčistíme, takže je čistounký a jako ze škatulky. A že hned na to se otevrou dveře a jimi začnou proudit lidé jeden za druhým s kbelíky hnoje a ten hnůj budou vysypávat po celém bytě.

Nehezké slovo pro nehezkou věc

Podobně to je s dějinami hříchu. Do nich jednoho dne vstoupil Kristus se svým univerzálním odpuštěním. Lidé si však špiní duše dál a dál, jako by se nechumelilo. Plane Boží láska po

takové spouště špíny? Nebo je to automat na odpuštění? Jak na to odpovědět? Nic není jednoduššího než úvahy o tom všem kolektivně hodit za hlavu... Vyzval k tomu už Friedrich Nietzsche v *Ranních červáncích*: „Odstraňme pojem hříchu ze světa“. Jeho slovům rozumějme jako kritice křesťanství, které dělá s pojmem hříchu psí kusy. Nemůžeme tedy celé duchovní dějiny napravovat, ale zkusme pohled do nich trochu rozčeřit – v zájmu rozumění, aby bylo o něco lepší.

Slovo hřích samo o sobě mate. Navíc jeho česká podoba působí sama nepříjemně. Nehezké slovo pro nehezkou věc, a proto vlastně ►

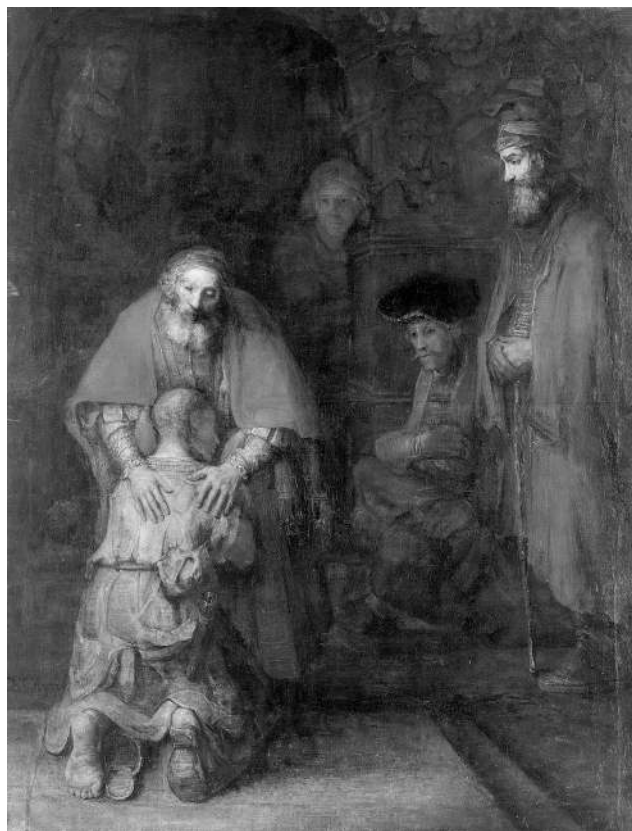
přiléhavé. Není příliš vhodné o něm hovořit zcela samostatně. Jednak proto, že se vztahuje k životním příběhům a od samého počátku křesťanství asociuje provinění i odpuštění. Dále pak mluvit jen o hříchu – to působí, jako by člověk byl od základu špatný. Bůh ale vytvořil člověka dobře a odtud je třeba vycházet. Každý člověk ovšem něco kazí a o nikom nelze říci, že se nikdy neprovinil. Zamlčovat to zaháněním pojmu hřích je opačný extrém. Nikdo by neměl ani před sebou hřích zastírat, protože tím jej ze sebe nevymete. Je mu ale nabídnuto odpuštění. Člověk je může svobodně přijmout ve víře, nebo nepřijmout. Dobře stvořený člověk se provinuje – a tím vzniká rozpor, který provází každého. Nevzniká však beznaděj. Mluvit o člověku jako o hříšníku může být ovšem samo výrazem hříchu, když je tím někdo prostě přitlačen ke zdi. Anebo naopak, když jej někdo popírá třeba jen proto, aby mu bylo příjemnější. Aby však mělo smysl vůbec o hříchu mluvit, je zapotřebí, aby člověk sám v sobě poznal, kdo je a jaký je. Aby sama sebe akceptoval v celé své realitě.

Vina, nebo zátěž?

Hřích je ovšem něco jiného než vina. Vina je stopa zlého činu, činu, jímž člověk mine dobrý cíl, který má sledovat. Hřích vyplývá ze zlého jednání jako zátěž, která těží ze sil toho, koho zatěžuje, a proto se projevuje jako moc, která má člověka v kleštích. Proto také člověk potřebuje odpuštění, které si sám pro sebe nevytvoří. Může se ale o té moci sám přesvědčit. Hřích zjistí tehdy, když si uvědomí, jak si sám kazí svůj život. K tomu dochází často i tak, že někomu ubližuje. Sama sebe tím poznamenává vinou.

Tak je vlastně možné i žádoucí, aby někdo uznal svůj hřích, za který je sám odpovědný. Kdekdo si myslí, že stále jedná dobře – a proto přiznat si vlastní hřích není zcela samozřejmé. Takové poznání dosti instruktivně naznačuje Pavel ve svém listu Římanům: „Chtít dobro, to dokážu, ale vykonat už ne.“ (7,18b) Aby to o sobě někdo zjistil, potřebuje si ale osvojit „Zákon“, jehož obsah někdy označujeme jako biblickou

etiku. Podle ní něco konkrétního na hříchu pochopíme. Hřích ale není konkrétní prohřešek, nýbrž v duši dlicí zátěž, „moc hříchu“, překážka podobná myomu. Protože je za něj člověk odpovědný, můžeme jej vysvětlovat jako vlastní pokaženost. Pokaženost je abstraktní, ale srozumitelné slovo, které vyjadřuje, co v lidské duši vytváří dlouhodobý rozpor vůči tomu, čím člověk vlastně je. Je to rozpor, a tedy nic přirozeného. Nicméně něco, co se vyvíjí jako inklinace ke zlému.

Rembrandt van Rijn: *Návrat marnotratného syna*
(kol. 1665)

Odpuštění jako klíč

Proč si něco takového ale uvědomovat? Jednak v zájmu pravdy: „Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda v nás není.“ (1J 1,8). Tak tedy – v žádném případě v zájmu samoučelného sebetřýznění. Je-li Kristus pravda,

nemůžeme si k němu cestu hledat duševním hnojem, ale vůlí přijmout od něho odpuštění. Odpuštění není něco, co máme vzít jen na vědomí. To je „laciné odpuštění“. Odpuštění ale má uvolnit člověka k tomu, aby si čistil duši. Otvírá průzor k dobrému cíli, ale také posiluje snahu unést, čím člověk sám sebe zatěžuje. Přijmout odpuštění znamená nechat si otevřít nové možnosti vlastního myšlení a jednání a vůbec všeho, co se v duši odehrává a co odtud vyplývá. Proto se vyplatí ze slova hřích jako strašidla učinit výzvu k úklidu vlastní duše.

Jak ale uklidit duši, aniž bychom o tom něco věděli a měli k tomu vůli? Není to zcela snadné, protože je zapotřebí zápasit s částí sebe. Nikoli náhodou se za kořen hřichu považuje pýcha. Odpovídá nepochopení sobě, s nímž si člověk činí nárok na víc, než na co má, když se považuje za něco víc, než kdo je. Touto cestou pak poškozuje druhé, i když na první pohled to tak nevypadá. Například politik má k tomu příležitosti až až. Jisté příležitosti má i farář, vylézající na kazatelnu s nosem nahoru.

Hřešit je možné i přímo slovy, například vyhlášením války nebo podvodnými emaily. A také slovem hřích. Proto se ptáme, jak nehřešit slovem hřích. Odpověď na tuto otázku je jednoduše dvojí. Jednak nedělat z něho kladivo proti komukoli – druhému nebo i sobě. Každý, i křesťan, má přece prsty, skrze něž se může dívat na druhé, a proto by si měl na prsty dávat pozor. Ke křesťanovu sebepochopení má ale patřit, že je mu odpuštěno. Proto má také jednat s druhým křesťanem jako s tím, komu bylo odpuštěno. A s ostatními jako s těmi, komu odpuštěno může být.

Za druhé – prizmatem odpuštění je možné otázce hřichu rozumět do hloubky, a to proto, že jeho podcenění a zpochybnění podkopává vztah

ke Kristu jako spasiteli. Kristus přináší spásu od hřichu, a bez toho v něm cosi podstatného nenacházíme. Proto pojem hřích potřebuje být nově pochopen ve vlastním významu, tj. aby zároveň toto pochopení odpovídalo biblické tradici.

Nová cesta

Ale jde o to pochopit jej i prakticky. Jak jinak než pokáním? Pod ním si představujeme osvobození od toho, co nás přímo zatěžuje, rozloučení s tím, čeho litujeme – a po obratu (řecky *metanoia*) nastoupení nové cesty. Protože hřích není jen individuální pokaženost, ale také pokaženost osobních i společenských vztahů, je pokání příležitostí rovněž pro celé společenství, jež znovu a znovu potřebuje obnovu a ozdravení. Je cestou, jak vstoupit do smíření, jímž Bůh smířil člověka se sebou. Tak to je už v židovské tradici, která považuje Den smíření (hebrejsky *jom kippur*), den očisty od hřichu, za nejvyšší ze všech svátků. Smíření je klíčový pojem pro vyrovnávání s hříchem. Nestálo by tedy za to něco podobného zavést i v evangelictví? To by teprve byla reforma... I když jen v jednotlivosti. Nejsou snad za úpadek západního křesťanství zodpovědní právě křesťané?

Je ale potřebné i možné hledat cesty ven. Tak jako za Jana Křtitele v reakci na blízkost Božího kralování (království) (Mk 1,15). Kdo je bez hřichu, nechť nad takovým nápadem ohrne nos... Proč ale se vůbec modlit „odpusť nám naše viny“? Slovo není „jen slovo“, protože vede k tomu, o čem vypovídá. Rozumět otázce hřichu má pak mít praktické důsledky – v nacházení cesty ven, ale i v umění odpouštět sedmasedmdesátkrát.

Jiří Hoblík, mezititulky redakční, foto: wikipedia.org

Křesťanovy nové šaty

Následování Krista jako nejlepší způsob, jak odolávat hříšnému pokušení

Jako křesťané jsme přesvědčeni, že zlo, smrt a hřích jsou v našem světě jen omyl a jsou dočasně. Věříme, že Kristus jednou obnoví náš svět do Bohem původně zamyšlené harmonie a že k této obnově bude patřit i odstranění zla a smrti. Už nyní přijímáme Boží velkorysý odpuštění našich hříchů. Svátosti křtu (symbolické obmytí) a večeře Páně (Ježíšova zástupná oběť) nám to připomínají přímo hmatatelně.

Jako ospravedlnění hříšníci ovšem žijeme v stále ještě nevykoupeném světě. I když jsme se stali dětmi nebeského Otce a svědky Kristovými, natrvalo imunními vůči hříšným pokušením

nás to neučinilo. Hřích a ďábel, který nám jej našeptává, chtějí narušit náš vztah k Bohu nebo alespoň uškodit našim životům a vztahům. To je jeden z mnoha důvodů, proč naši víru nastálo prohlubovat a kultivovat.

Víra jako celoživotní putování

Víra v Boha totiž není jako maturitní nebo vysokoškolský diplom. Takový diplom sice jako důležitý výsledek uzavře jednu životní kapitolu, ale pak jej už jednou provždy máme a stane se z něho hlavně lapač prachu. Křesťanská víra je mnohem více jako květina v květináči, která potřebuje pravidelnou péči – zalévat, hnojit, sem tam přesadit, přenést na světlejší nebo temnější místo...

Zatímco ospravedlnění a odpuštění jsou Boží dary na přivítanou, kterým jen otevřeme své srdce a své ruce, celoživotní kultivace víry je oboustrannou spoluprací Pána Boha a nás samotných. Zde panuje tvůrčí a stálé napětí mezi oběma stranami vztahu obdobně jako v manželství či nejbližším přátelství: „Neboť je to Bůh, který ve vás působí, že chcete i činíte, co se mu líbí.“ (F 2,13) „Proto také vynaložte všecku snahu na to, abyste ke své víře připojili ctnost, k ctnosti poznání...“ (2P 1,5)

Prohlubování víry? Napodobování Krista? Posvěcení?

Kultivace a péče o víru má v Novém zákoně několik základních jmen a metafor. Víru můžeme třeba prohlubovat: „V Kristu zapusťte kořeny, na něm postavte základy, pevně se držte víry, jak jste v ní byli vyučeni, znovu a znovu vzdávejte díky.“ (Ko 2,7) Zdravý a zavlažovaný strom roste do výšky a šířky a zároveň zapouští své kořeny víc a víc do země. Obdobně má prospívat naše víra. Děje se tak např. díky vyučování a promýšlení víry nebo díky projevům vděčnosti, které k Pánu Bohu směřujeme.

Nejčastěji je tato cesta víry popisována jako napodobování Krista. Náš životní potenciál využijeme nejlépe, když se podle svých možností a charismat pokusíme Kristu připodobnit: „Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně.“ (2K 3,18)

V křesťanské tradici se často používal pojem posvěcení. I ten má dobré novozákonní zakot-

vení. Máme se stávat podobnými svatému Bohu, na kterého jsme vsadili svůj život: „Svatí buďte, neboť já jsem svatý.“ (1P 1,16)

Svlékat hřích a oblékat nové lidství

Cesta prohlubování křesťanské spirituality má nastálo dva rozměry. To, co s Kristem neladí, především hřích, svlékám a odkládám. A něčemu jinému a novému svou mysl i své jednání otvírám. Oblékám to: „Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, obnovte se duchovním smýšlením, oblecte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy.“ (Ef 4,22–24)

Jak se to dělá prakticky?

Farář Ondřej Macek, spoluautor modlitební knihy *Vždyť se mnou jsi ty...*, popisuje v jejím závěru přinejmenším 13 praktických nástrojů, jak „oblékat“ svou spiritualitu pro všední dny. Kromě těch základních způsobů (četba Bible, účast na bohoslužbách, osobní modlitba, křesťanské společenství...) bych rád zmínil ty, které v dnešním kontextu jako protestanté (staro)nově objevujeme: studium duchovní literatury, křesťanská meditace, poutnictví, osobní zpověď...

Na každém z nás je, aby si některé formy prohlubování víry podle své osobnosti a podle svých možností osvojil jako každodenní či každotýdenní zvyk. Naše víra pak bude prospívat a přinášet hezké květy či plody. A stane se odolnější vůči pokušení zla a hříchu.

Roman Mazur, farář z Prahy-Libně,

foto: Ben Skála

**písň
úvahy
audioknihy**

najdete k poslechu
v evangelickém audioarchivu

soundcloud.com/ecirkev

OTÁZKA NA TĚLO

Kdy jste zažili nečekané odpuštění?

Žadat o odpuštění není lehké, proto přijímám to nečekané vždy velmi rád. A přichází často. Takové to „už se na tebe nezlobím, už mě to netrápí“. Nebo když někomu zmíním, že jsem se špatně zachoval a mnohý to ani nevzpomene, nebo mi (k mé úlevě) řekne, že už je to pryč a nezůstává mezi námi nic zlého. Vlastně za otázku děkuji, mohu na to jít i z druhé strany a k lidem o mnou odpouštěných věcech více mluvit. Třeba udělám radost někomu i já... A taky mě napadá, že musím hodně spoléhat na dobrotu Pána Boha, protože toho je dost a dost.

Martin Balcar, vedoucí tajemník ÚCK

Na konkrétní nečekané odpuštění si nevzpomínám. Možná proto, že si víc pamatuju odpuštění čekaná, toužená a naplněná, která ale nepřišla hned. Na schůzi staršovstva jsem na jednoho bratra zvýšila hlas víc, než bylo vhodné. Dotklo se ho to a cítila jsem ochlazení, i když jsem se omluvila. Potom už jsem jen toužila po odpuštění. Časem přišlo. Slova nezazněla, ale cítila jsem, že je mezi námi opět nezakaleno, čisto. Bohu díky! Od koho že přicházejí ta nečekaná odpuštění?

Anna Lavická, farářka v důchodu

Nečekané odpuštění jsem zažil před mnoha lety, kdy mě opustila dívka, s níž jsem tehdy chodil. Před Dnem smíření [židovský svátek *jom kippur*, pozn. red.] mám ve zvyku omlouvat se všem, o kterých vím, že jsem jim v předchozím roce ublížil, a také svým nejbližším. Omluvil jsem se i jí. Byla tím pohnuta a také ona se omluvila mě za to, co mi provedla. Velmi mi tento krátký rozhovor tehdy psychicky pomohl.

Mikuláš Vymětal, celocírkevní farář pro menšiny

Kdysi jsem během bohoslužeb použila 1K 13, aniž bych z toho cokoliv komentovala. Potom za mnou přišel člověk, který se stal obětí řeči. Nedělal nic zásadně špatného, myslel si, že činí k dobru všech. Všichni však nadšení nebyli a vedli řeči, které se hodnocené osobě donesly ve formě urážející. Nešlo to urovnat, ona osoba se proto dlouho velmi zlobila. Ale uslyšela z textu slova „láska nepočítá křivdy“. To stačilo, aby odpustila a přestala zjišťovat i to, kdo je původcem řečí.

Elen Plzánková, farářka

Když se mu splaší hormony a nalomí manželství, a ona ho nedolomí a ustojí to. To může pokračovat všelijak, ale když se dopracují k odpuštění, tak to možná není úplně nečekané, ale zázrak je to určitě. (Viděl jsem v různých variacích.) Anebo když vězeň v Jáchymově odpustil svým bachařům, protože to pro svou duši potřeboval, jinak by se tam zbláznil a nevydržel by to. Pro mě nečekané, k přežití asi nutné.

Jan Keřkovský, farář

připravila **ARO**, foto: Vojtěch Hlávka (Člověk a víra)

NÁSTĚNKA

SYNODNÍ RADA

Lidé

- SR potvrdila volby farářů a farářek ve farních sborech: Elen Plzákové v Jimramově, Mojmíra Blažka v Českém Těšíně, Michala Šimka ve Mšeně u Mělníka a Eriky Petříčkové a Dana Petříčka v Hrubé Vrbce a Velké nad Veličkou.
- SR souhlasila se zvýšením úvazku druhého faráře v Praze 1 – Starém Městě Dalibora Antalíka.
- SR souhlasila s ukončením zaměstnaneckého poměru Jakuba Hály dohodou a vzhledem k jeho záměru nastoupit jako kaplan v Armádě ČR ho zve k rozhovoru.
- SR souhlasila s ukončením zaměstnaneckého poměru Miroslava Erdingera dohodou, vyjádřila vděčnost za jeho dosavadní službu, váží si jeho ochoty i nadále podle potřeby sloužit v církvi a souhlasila se zachováním jeho způsobilosti k ordinované službě faráře v ČCE. Současně SR vzala na vědomí také rezignaci M. Erdingera na členství v komisi pro pastorační pracovníky a vyjádřila vděčnost za jeho službu. Novou předsedkyní této komise jmenovala Alžbětu Hatajovou.
- SR souhlasila se snížením úvazků farářky v Třebíči Martiny Zuštinové a tamějšího faráře Filipa Boháče.
- SR udělila Jiřímu Ježdíkovi dispenz od setrvávání na místě faráře v Písku do konce doby jeho povolání.
- SR udělila dlouhodobé studijní volno Janu Lukášovi (od 1. 10. do 31. 12. 2024), Filipu Němečkovi (od 1. 2. do 30. 4. 2025) a Haně Ducho (od 1. 3. do 31. 5. 2025) a krátkodobé studijní

volno Pavlu Pokornému (od 16. do 21. 6. a od 29. 9. do 2. 10. 2024).

- SR vyslala Filipa Šimonovského do služby kaplana v Krajské nemocnici Liberec.
- SR na základě doporučení komise pro hodnocení absolventů vikariátu a jáhenské praxe rozhodla o udělení osvědčení o způsobilosti k ordinované službě v ČCE Elišce Vančové, Tereze Halasové a Matěji Vaňkovi.
- SR pověřila Kryštofa Veselovského jako pastoračního pracovníka v Přesticích, Jiřího Kantora jako pastoračního pracovníka v Rokycanech a Elišku Erdingerovou jako pastorační pracovníci v Mělníku.
- SR s vděčností vzala na vědomí zprávu mentora a praktikanta z třítydenní bohoslovecké praxe Ondřeje Zemana, kterou vykonal ve sboru v Prostějově.

Aktivita

- SR se podrobně věnovala reflexi 2. zasedání 36. synodu ČCE a vyjádřila vděčnost ústřední církevní kanceláři (ÚCK) za organizaci a realizaci celého tří denního setkání. Zároveň SR vyhlásila usnesení 2. zasedání 36. synodu ČCE, jak je předložilo předsednictvo synodu a uložila ústřední církevní kanceláři soubor usnesení zveřejnit na webu synod.e-cirkev.cz a informaci o tom zaslat všem farním sborům a poslancům 36. synodu ČCE. SR dále uložila ÚCK připravit pro příští zasedání SR návrh rozdělení úkolů, plynoucích z jednotlivých usnesení. U usnesení, kde se předpokládá vyjádření farních sborů a konventů, připraví SR doprovodné materiály, které budou do sborů doručeny během letního období 2024. ►

- SR vydala souhlasné stanovisko k návrhu na sloučení FS ČCE v Hradišti a FS ČCE v Lozicích v jeden farní sbor pod názvem farní sbor ČCE v Hradišti s účinností od 1. 1. 2025.
- SR se věnovala přípravě ekumenických aktivit a setkání pro následující období.
- SR se podrobně zabývala zprávami z jednání seniorátních výborů a z vizitací seniorátních výborů ve farních sborech a vzala je na vědomí.
- SR souhlasila se zveřejněním naskenovaných fotografií z Ústředního archivu ČCE.
- SR souhlasila s podpisem memoranda o partnerství se spolkem HledamBoha.cz a pověřila ÚCK, aby ve spolupráci se zástupci spolku připravila návrh jeho znění.
- SR vzala na vědomí zprávu Daniela Pfanna z výroční 75. konference německých evangelických vězeňských kaplanů (duben 2024, Sasko), zprávu Jiřího Šamšuly z přípravného setkání Společenství evangelických církví v Evropě (květen 2024, Budapešť), zprávy Alžběty Hanychové a Tomáše Juna z účasti na farářském kurzu Spring School Spojené reformované církve (duben 2024, Londýn) a zprávu Filipa Susy z účasti na synodu Evangelické církve Pfalz (červen 2024, Bad Dürkheim).
- SR schválila příspěvek 5000 Kč na recepci ekumenické poroty během Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech 2024.
- SR vděčně přijala finanční dar z pozůstalosti manželů Smetanových, který pozůstalí poskytují za účelem podpory krajských sborů a misijních aktivit ČCE. V souvislosti s tím SR schválila statut Fondu manželů Smetanových.
- SR vzala na vědomí informaci o skončeném vyúčtování provedené rekonstrukce přední budovy Husova domu v Praze (Jungmannova 9, Praha 1) a souhlasila s uzavřením dohody o vypořádání finančních závazků se zhotovitelem stavby.
- SR zamítla žádost farního sboru v Písku o příspěvek z Fondu solidarity na odvod do personálního fondu na r. 2024.
- SR souhlasila s podáním výpovědi smlouvy o pojištění odpovědnosti společnosti Direct pojišťovna, a.s. k 30. 9. 2024 a vzala na vědomí jednostrannou výpověď smlouvy ze strany společnosti Generali Česká pojišťovna a.s.
- SR souhlasila s dodatkem ke Zřizovací listině pražské školy Evangelické akademie (EA), jímž se mění název školy z „Evangelická akademie – Vyšší odborná škola sociální práce a střední odborná škola“ na „Evangelická akademie – pedagogické lyceum a střední odborná škola“.
- SR souhlasila s uhrazením nákladů na společný pobyt pedagogů všech škol EA ve výši 17 000 Kč z prostředků Fondu na podporu církevního školství.
- SR souhlasila s umístěním sídla Pražského sdružení evangelické mládeže (SEM) do prostor Husova domu v Praze.

Hof

Hospodářské věci

- SR souhlasila s převodem 150 000 Kč z prostředků Fondu sociální a charitativní pomoci (z tzv. „povodňových prostředků“) ve prospěch Diakonie ČCE – Střediska humanitární a rozvojové spolupráce.

PUBLIKACE

Vychází nový díl Sbírky kázání

Koncem června vyšla nová Sbírka kázání. Čtenáři v ní jako obvykle najdou

15 kompletních bohoslužebných pořadů. Na přání čtenářů jsme opět zahrnuli i „konkordanci“ prvních biblických čtení a základů kázání, která byla součástí Sbírký kázání již v dřívějších letech. Od loňského roku ovšem sbírka nevychází v tištěné podobě, ale primárně ve formátu PDF. Zdarma ji můžete stáhnout na webu církevního ústředí (ustredicce.e-cirkev.cz/sbirka-kazani/). Na téže stránce naleznete i všechny ostatní čísla Sbírký kázání od r. 2002. Všem, kteří si požádali anebo ještě písemně požádají (ceskybratr@e-cirkev.cz), zajistíme jednoduchou brožuru v nízkonákladové produkci. Tyto fyzické kopie budou připraveny a rozeslány obratem. Spolu s nimi obdržíte i fakturu, která pokryje poštovné. Prosíme o její okamžité uhrazení. V případě, že byste měli jakékoliv dotazy, neváhejte se obracet na redakci Českého bratra, která vydávání Sbírký kázání zajišťuje: ceskybratr@e-cirkev.cz. Děkujeme za váš zájem!

REDAKCE

Český bratr oslaví století existence speciálním vydáním

Po vydání letního dvojčísla se Český bratr obvykle na čas odmlčí, letos se však můžete těšit na čerstvé číslo mimořádně i v srpnu.

V letošním roce si totiž připomínáme úctyhodné století od založení časopisu. Při této slavnostní příležitosti připravujeme speciální výroční číslo, kterým Český bratr oslaví toto významné jubileum a které vyjde právě v srpnu 2024. Těšit se v něm můžete nejen na ohlédnutí do bohaté historie časopisu, ale i na zajímavosti ze zákulisí a další.

Ve speciálním vydání časopisu bychom rádi dali prostor i vám, čtenářům. Připojit se můžete vyplněním jednoduché ankety, jejímž prostřednictvím sbíráme vaše postřehy, vzpomínky a myšlenky.

Anketu naleznete na adrese ceskybratr.cz/dotaznik

Děkujeme za vaši přízeň a doufáme, že vás speciální vydání potěší!

CÍRKEVNÍ HUDBA

Letní varhanní kurzy 2024

Srdečně zveme začínající i pokročilejší zájemce různých věkových skupin, kteří se této službě věnují a potřebují získat nové podněty a zkušenosti pro bohoslužebnou praxi. Kurzy jsou určeny varhaníkům (hudebním doprovazečům) bohoslužebného zpěvu Českobratrské církve evangelické. Témata kurzů: Prezentace nové notové sbírky „Chvalčovské miniatury 4“, obsahující jednoduché alternativní doprovody k vybraným písním z církevního zpěvníku. Publikace je určena především pro začínající všechny věkových kategorií, včetně dětí (cena publikace bude cca 200 Kč). Doprovod vybraných písní a liturgických zpěvů z Chorálního (19. – 21. stol.). Krátké a středně dlouhé skladby pro liturgické účely. Hymnologické komentáře a společný zpěv.

Termíny kurzů:

- 19. – 21. 8. 2024 kurz pro mládež (1. kurz)
- 21. – 23. 8. 2024 kurz pro absolventy a studenty SCHEA (2. kurz)
- 23. – 25. 8. 2024 kurz pro střední generaci a seniory (3. kurz)

Ubytování a kompletní stravování je zajištěno v penzionu Sola gratia v Bystřici pod Hostýnem. Poplatek 1. kurzu pro mládež (cena za ►

ubytování a kompletní stravu) je ve výši 2000 Kč/osoba. Poplatek 2. a 3. kurzu je ve výši 2800 Kč/osoba.

Zájemci se mohou přihlásit do

4. 8. 2024 e-mailem na adresu:

moravetz@e-cirkev.cz. V jednoduché přihlášce je třeba uvést jméno, příjmení, věk, adresu, termín kurzu, sbor ČCE, telefon a případné požadavky ke stravě. Nelze se přihlásit pouze na část kurzu. Po přihlášení každý uchazeč obdrží materiály a pokyny k samostatné přípravě. Zahájení každého kurzu je v 16.00 hod. v den příjezdu. Každý kurz končí obědem v den odjezdu.

Na muzicírování a na příjemné společenství se těší lektori kurzů: celocírkevní kantor ČCE Ladislav Moravetz a Ester Moravetzová.

VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ

Církevní ústředí spustilo nový web pro pracovníky s dětmi

Na webu www.deti.evangelnet.cz naleznou oporu vedoucí tábory, učitelé nedělních škol či náboženství, faráři, rodiče a další... Kromě interaktivní mapy pravidelných setkání dětí ve farních sborech, pozvánek na akce pro děti i pro vedoucí a spousty praktických rad i materiálů ke stažení zde naleznete kontakt na několik pracovníků církevní kanceláře, kteří se těší na jakékoliv podněty, jak by šlo sbory i jednotlivé pracovníky v péči o nové generace podpořit.

*Ondřej Dlouhý, oddělení výchovy a vzdělávání
ÚCK)*

KULTURA

V Kralovicích vystoupí písničkář Bohdan Mikolášek

V sobotu 27. července v 18 hodin v evangelickém kostele v Kralovicích se

uskuteční recitál písničkáře Bohdana Mikoláška. Program s názvem „Dům, kde bydlí láska“ doprovodí úvodním slovem Bohdanova manželka Jana, jejíž otec v Kralovicích působil jako farář.

Mikolášek patří k výrazným osobnostem disentu. Jeho píseň Ticho se stala jedním z nejvýznamnějších protestsongů éry po Palachově sebeobětování. Od emigrace v roce 1982 žije Bohdan Mikolášek ve Švýcarsku, odkud se do České republiky často vrací.

Dobrovolné vstupné podpoří život a službu místního evangelického sboru. Vzhledem k omezené kapacitě ale pořadatelé prosí o rezervaci místa na mikolasek.cz.

Karel Šímr

POZVÁNKA

Letní bohoslužby v Klokočově

Přijměte srdečné pozvání na tradiční letní bohoslužby na Klokočově u Chotěboře. Konat se budou každou prázdninovou neděli od 15.00 hod. Na závěr posezení při kávě.

Miriám Vorlová

KAZATELSKÁ MÍSTA

FS Vsetín – Dolní sbor hledá kazatele

Pro náš evangelický sbor na Vsetíně hledáme po třiceti letech nového faráře/farářku. Jsme společenství, které se pravidelně schází v rámci nedělních bohoslužeb, během kterých máme také nedělní školu pro děti. Součástí bohoslužeb je zpívaná liturgie, ve které chceme dále pokračovat. Několik z nás se schází také v týdnu v rámci biblické hodiny či zpěvu. V průběhu roku chystáme několik aktivit pro členy sboru a setkání jako sborová neděle, Den díkůvzdání či vánoční slavnost. Úzce spolupracujeme s Diakonií Vsetín.

Jsme společenství, hledající kazatele, který bude u nás ve sboru rád a povede náš sbor dobrou cestou. Také hledáme člověka, který dokáže oslovit i mladší generaci. Valašsko je krásná část naší země a stojí za to tu pár let pobýt. Nabízíme prostorný sborový byt, faru, velkou farní zahradu a krásný toleranční kostel s opravenou střechou.

Bližší informace u kurátorky našeho sboru Petry Havelkové nebo bratra faráře Bronislava Czudka, telefon: +420 737 835 002. Za staršovstvo sboru Petra Havelková, kurátorka

FS Pečky, Předhradí a Velim hledají společného faráře

Tři malé evangelické sbory Velim – Předhradí – Pečky hledají společně duchovního na plný nebo sdílený pracovní úvazek od září 2025. Sbory se nacházejí nedaleko dálnice D11 a dva z nich též na železniční trase S1 Praha-Kolín. Vzájemně se doplňujeme a potřebujeme. A farář je pojivo, které nám chybí.

Nabízíme práci v různých prostředích (vesnice, malé město) se všemi generacemi a netradiční model farářské a sborové práce. Bydlení je možné ve farním bytě ve Velimi 3+1 (není podmínkou).

Co potřebujeme: komunikativnost, konstruktivní přístup k řešení výzev, schopnost pracovat v týmu, otevřenost k různým formám práce. Řidičský průkaz sk. B výhodou kvůli lepší dostupnosti. Kontakt: sousbori@evangnet.cz

PRACOVNÍ NABÍDKA

Bratrská škola v Praze hledá do týmu učitele/učitelku 1. stupně

Hledáme sympatického učitele nebo paní učitelku, kteří:

- milují děti,
- mají rádi příjemné klima ve škole a upřímný malý kolektiv,
- očekávají srdečného a otevřeného šéfa,
- chtějí smysluplně učit, protože je to naplňuje,
- mají rádi exkurze, výlety, školy v přírodě, lyžáky...

Očekáváme:

- běžnou fyzickou a psychickou odolnost
- pedagogické schopnosti a studium učitelství (Mgr.) nebo probíhající studium
- otevřenou a vstřícnou komunikaci směrem k žákům a rodičům,
- otevřenou mysl a srdce,
- spolupráci v týmu,
- smysl pro humor,
- samostatnost,
- zodpovědnost a touhu se dál vzdělávat.

Nabízíme:

- 3 sickdays, nočas, bezedné kafe, sociální fond, levný mobilní tarif, hrubá mzda bez bonusů (podle zkušeností 36 000–42 000 Kč),
- vysoké odměny dle výkonu 2× ročně,
- uvádějící učitel, plná a laskavá podpora vedení školy a kolegů,
- podpoříme finančně vaše vzdělávání,
- konzultace a rady školního pedagogického pracoviště,
- max. 24 dětí ve třídě,
- 100 Kč stravné každý den, když budete v práci,
- „Boží“ mikinu!

Jsme malá, ale inovativní a inklusivní Bratrská škola – církevní základní škola: na zahradě máme jurtu, chováme včely, používáme 3D tiskárny, podporujeme aktivity dětí.

Nástup 26. 8. 2024. Životopisy můžete posílat řediteli školy Rostislavu Konopovi (e-mail: rostislav.konopa@bratraska.cz, 724 025 354).

PLESEM

MOJE CÍRKEV

2024

*„A protož plesejme, všichni se
radujme...“ (ples Brněnského
seniorátu, 26. 1. 2024)*

foto: Ben Skála

Pestrost sborů je velká a zajímavá

Brněnský seniorát

Velkým bohatstvím naší církve je její rozmanitost. V seriálu o seniorátech dáváme zaznít hlasům z jednotlivých regionů, ale také chceme podpořit myšlenku celocírkevního společenství. Jako další se v tomto čísle představí seniorát Brněnský. Svojí rozlohou i počtem sborů patří k největším. V současné době má všechny sbory obsazené. O práci a životě v Brněnském seniorátu jsem hovořila se seniorem a farářem ve Svitavách Filipem Kellerem.

Od kdy jsi senior Brněnského seniorátu? Trvá dlouho, než člověk pronikne do agendy seniora jako úředníka?

Jsem senior od prosince 2021, to zase není tak moc dlouho. Myslím ale, že jsem se do toho už nějak vpravil. Základní seniorské věci jsou zvladatelné, nevnímám to jako úřednickou práci. Samozřejmě jako seniorátní výbor se musíme k něčemu vyjadřovat, něco schvalovat, dokumenty archivovat a tak podobně, ale snažím se s tím neztrácet příliš mnoho času. Je mi jasné, že kvalita svého předchůdce ve funkci seniora nikdy nedosáhnu, tak jsem se od toho hned na počátku trochu osvobodil. Samozřejmě je potřeba mít věci v pořádku, ale to není hlavní náplň práce seniora. Důležitější jsou kontakty, vztahy, komunikace. V tomto ohledu se něco už podařilo a dost přemýšlím o tom, aby práce na tomto poli byla smysluplná a vyvážená. Pro mě jako seniora jde jednak o práci v seniorátním výboru, jednak o práci pro sbory a lidi v nich.

Jak vypadá práce v seniorátním výboru?

Jsmu velký seniorát – od Břeclavi přes Znojmo až po Svitavy. V seniorátním výboru je nás

šest, kromě seniora a seniorátního kurátora po dvou náměstcích. Na schůzi chodí i náhradníci, takže ačkoli zpravidla nejsme úplně kompletní, jednáme obvykle v osmi, devíti. To už je docela velký tým, takže to nabízí rozdělení určitých kompetencí, na druhou stranu je potřeba jistá koordinace činností. Určitou výhodou pro mě je také to, že jsem už předtím byl jedno volební období náměstek seniora, takže jsem byl člen seniorátního výboru a měl možnost práci seniora sledovat zblízka. Scházíme se většinou jednou za měsíc, občas on-line, a samozřejmě mezi tím řešíme telefonicky nebo emailem neodkladné záležitosti. Máme i systém elektronického hlasování, takže i hlasovat můžeme na dálku, když je to potřeba.

Co je na práci seniora povzbuzující, a co frustrující?

Ta práce je opravdu velmi rozmanitá. Povzbuzující je setkávat se s lidmi z různých sborů a pozorovat, co všechno se ve sborech děje. U mě se sejdou zprávy o životě všech sborů, když mají po sborových shromážděních – a je nádhera to číst! I z těch (trochu otravných) evidenčních dotazníků jde vyčíst, jaké všechny aktivity, kolik různých shromáždění se koná. To je velmi povzbuzivé a krásné. Vidíme, kolik věcí se ve sborech děje a jak jsou pestré. Sbory jsou různé, každý se zaměřuje na něco jiného, někdo se víc věnuje seniorům, někdo dělá všechno možné pro děti, někdo se zapojuje víc v místní obci, někdo s přesahem pro širokou veřejnost. Myslím, že z tohoto jakoby seniorátního nadhledu je vidět to krásné a povzbuzující. Možná některé malé sbory toho dělají méně, nemají sílu ani lidi na víc a jsou z toho smutné, ale z pohledu celého seniorátu je potřeba připomínat, že dohromady ►

je toho spousta a je to velmi pestré a rozmanité.

A co je frustrující? Když se vyskytnou nějaká nedorozumění a z nich vyplývající napětí nebo nepochopení. To je někdy náročné. Když pak do nějakých nesvárů můžu vnést svůj nestranný pohled a možná i nadhled, snažím se o to. Někdy mám dojem, že některá nedorozumění a napětí vznikají z podobných důvodů – že se nedobře nebo nedostatečně komunikovalo. To pak přemyslím o tom, jestli je šance s tím něco dělat. V poslední době mám dojem, že několikrát došlo k nějakým nedorozuměním při hledání nových kazatelů. Tak tam by určitě bylo dobré více o tom mluvit a taky si předávat zkušenosti, jak tyto věci lépe řešit.

Znáš osobně všechny farářky a faráře a stihl jsi již navštívit všechny sbory?

Farářky a faráře znám určitě všechny. Některé víc, některé míň. Potkáváme se na pastorálkách a snažím se s nimi být v kontaktu i méně formálně. Navštěvujeme se, telefonujeme si. Za důležité považuju znát všechny kurátory. V Brněnském seniorátu máme tradici setkávání kurátorů i místokurátorů se seniorátním výborem jednou za rok, to mně připadá důležité i z hlediska nějakého sdílení a taky aby se tito lidé z různých konců znali navzájem. Sbory jsem navštívil také všechny. Nedávno jsem jel do Dambořic na pověření nového staršovstva, a to byl poslední sbor, ve kterém jsem do té doby ještě nebyl.

Jak vypadají vizitace?

Na vizitace jezdíme obvykle ve dvou – jeden farář a jeden laik – a v seniorátním výboru si to dopředu naplánujeme a rozdělíme, abychom se vystříдали a za funkční období objeli všechny sbory.

Pracuje v některém sboru pastorační pracovník?

Pastorační pracovníky máme v seniorátu čtyři, pracují ve větších městských sborech

Brno I a Brno II, ale také ve Vanovicích, kde dřív byla dvě farářská místa, a v Kloboukách.

seniorátní neděle v Miroslavi

Jak vypadá práce s mládeží?

Samostatného pracovníka pro práci s mládeží žel v současnosti v seniorátu nemáme. V minulosti jsme jednoho úvazkového pracovníka měli, a bylo to moc dobře. Máme ale docela aktivní mládež, ta toho organizuje spoustu. Vše připravuje seniorátní odbor mládeže (SOM) ve spolupráci s brněnským SEMem (Sdružení evangelické mládeže). Tradičně to jsou tzv. školky mládeže – seniorátní setkání, která se konají dvakrát do roka. Bývá tam kolem sedmdesátky až stovky lidí, což je povzbudivé. Seniorát je opravdu rozlehlý, takže fungují dvě koordinátorky pro práci s mládeží – vedle farářky Ivy Květonové, která je pověřenou členkou SOMu, se soustředí na práci v severní části seniorátu farářka Ida Tenglerová. Některé akce jsou tedy oblastní, ne pro celý seniorát, protože je to daleko. Některá setkání se dějí sousedsky, třeba Vanovice – Boskovice. SOM připravuje tzv. konfivíkendy, což jsou setkání konfirmandů z více sborů, aby se seznámili. Poslední dobou se konají konfivíkendy ve stejném termínu, kdy je konvent, což znamená, že v pátek jsou s konfirmandy i faráři, ti si v sobotu odskočí na konvent, mezitím má program pro konfirmandy mládež ze SOMu, a faráři se za nimi zase vrátí.

Co jsou YESLE a PlesEM?

To je specifická aktivita brněnských sborů. V Brně jsou čtyři sbory a taky se tam koncentruje mládež díky středním a vysokým školám. YESLE jsou bohoslužby pro mládež, které bývají v pondělí jednou za měsíc, a pokud vím, tak i s možností rozhovoru u čaje. A PlesEM je opravdový společenský ples, který pořádá SOM a SEM a na který chodí mládež i dospělí. Už má mnoholetou tradici.

Celocírkevní sjezd mládeže bude letos na podzim ve Svitavách?

Ano, bude. Už byl jednou, před 14 lety. Je to příhodné místo, na hlavní trati, vhodné svými prostory i ubytovacími kapacitami pro setkání většího množství lidí. A přitom vše v docházkové vzdálenosti.

Které sbory pořádají tábory pro děti, sborové dovolené a podobně?

Nedokážu to vyjmenovat, ale ze zpráv o životě sborů vím, že nejméně v polovině sborů jezdí na sborové dovolené nebo organizují tábory pro děti. Někde jde o pobytové tábory, někde o takzvané přífarské, kde děti chodí celý týden na připravený táborový program, ale spát jdou večer domů. Někde dělají také sborové víkendy. Brněnským sborům patří rekreační středisko na Blažkově, to je v srdci Vysočiny, a tam jsou celé léto týdenní běhy, které nejsou navázány na jeden sbor, ale jezdí tam lidé ze všech koutů seniorátu i odjinud. K Blažkovu patří ještě další akce – LESEM (Letní setkání mládeže) – určená pro odrostlejší děti a začínající mládež.

Loni jsme se v Českém bratru podrobně věnovali školám Evangelické akademie.

Které z nich vzdělávají děti v Brněnském seniorátu?

Je to Střední zdravotnická škola v Brně Lišni a Vyšší odborná škola sociálně právní, která sídlí v centru Brna. Pak máme základní školu Filipku, která těsně spolupracuje s husovickým sborem. Letos se bude otevírat první evange-

lické gymnázium EGY, navázané na Filipku. A v Sudicích, což je vesnička u Boskovic, vznikla z nadšení faráře a několika lidí z boskovického sboru základní a mateřská škola. Instituční provázanost není žádná, protože školy Evangelické akademie jsou zřizovány povšechným sborem a mají v Praze své ústředí, ale lidsky a vztahově se snažíme, abychom provázání byli. Školy dávají také zprávu na konvent, což utužuje vazby a my jsme za to vděční. Se školami EA se snažíme být v kontaktu také přes školní kaplany.

Vědí lidé ve sborech, k čemu je seniorát dobrý?

Je to jistě různé, ale spíš asi ano. Pořádají se seniorátní setkání, na která lidé jezdí, takže vědí. Je pravda, že tradiční seniorátní konference jsou v poslední době navštěvovány méně, ale je to asi tím, že nabídka je obecně obrovská. A pak hlavně presbyteri dobře vědí, k čemu seniorát je, když potřebují něco vyřídit: volit faráře, pomoci s nemovitostmi, opravami a podobně. V rámci seniorátu máme e-mailovou konferenci, přes kterou posíláme informace a pozvánky na různé seniorátní i nadsborové akce, takže všichni vědí o tom, co se děje jinde. A v tom je skryto, že víme o sobě vzájemně i o seniorátu jako celku. Organizujeme také seniorátní neděle – jednou ročně, dříve obvykle v červnu, od loňska jsme je přesunuli na září – setkání takového festivalového typu. Dopoledne společné bohoslužby a pak různý program: přednášky, dílny, program pro děti... na celý den. A lidé z menších sborů, kde tolik věcí nemají, rádi jezdí, aby se potkali s dalšími lidmi z okolních sborů.

Je potřeba měnit hranice seniorátů, jak o tom teď rozhodl synod?

Brněnského seniorátu se navržené změny skoro netýkají. Takže k tomu není moc co říct. Týkají se akorát sboru Svitavy (mého působiště!) a Moravské Třebové, které by se měly stát součástí jiného seniorátu. Tak tam to téma je, ale návrh je smysluplný a je to výzva. Vždyť tyto sbory leží v Pardubickém kraji, kam jezdí vyřizovat ►

úřední věci. Tak dává smysl, aby se i seniorátem přičlenili tam.

zahájení školního roku na EA v Brně

Využívají sbory v seniorátu nabídku podpory v rámci diakonických a rozvojových projektů či Jeronýmovy jednoty?

Myslím, že naše sbory jsou v tomto docela aktivní. Žádosti nám procházejí rukama v seniorátnímu výboru a zdají se nám dobré a smysluplné. Například po přestavbě sborových prostor

v Břeclavi zde funguje centrum Bethesda, kam chodí lidi z venku, u nás ve Svitavách se také podařilo rozvinout práci, na kterou jsme získali peníze z grantu. Za ty roky je hodně sborů, které čerpají nejrůznější podporu a rozvíjejí činnost, nechci jmenovat, abych někoho nevynechal...

Funguje v některém sboru spolupráce s Diakonií?

Už mnoho let fungují dvě velká střediska – v Kloboukách (nejstarší ze všech, vzniklo ještě před revolucí v roce 1989) a v Brně. Obě mají dobrou spolupráci s místními sbory. Nově vzniklo středisko ve Svitavách – z iniciativy staršovstva svitavského sboru se staví domov pro seniory ve Vendolí. A taky bude první středisko Diakonie v Pardubickém kraji. Každoročně přicházejí střediska Diakonie se svými zprávami na konvent, za což jsme velmi vděční, to je důležité propojení s církví. A seniorát vyhlašuje na první adventní neděli sbírku pro Diakonii, kterou podporuje střediska v Brněnském seniorátu.

Brněnský seniorát sdružuje sbory vinařské na úrodném jihu Moravy, sbory v okolí Brna, Dražanské vysočiny (Boskovice, Vanovice) i sbory vysočinské (Rovečné, Veselí...) Mají ty sbory něco společného?

Pestrost sborů je velká a zajímavá. Tradice jsou různé. Na druhou stranu leccos společného určitě mají. To je vidět na těch seniorátních setkáních. Tam je přímo hmatatelné, že se ti lidé chtějí potkat, že jsou si blízcí.

připravila Daniela Ženatá, foto: Ben Skála

Nový Evangelický zpěvník digitálně!

<http://evangelickyzpevnik.cz>

V našich sborech se dějí pozoruhodné věci

Liberecký seniorát

Liberecký seniorát můžeme regionálně rozdělit na tři ohniska: západní (Rumburk a Česká Lípa), střední (Liberec, Jablonec a Nové Město pod Smrkem) a východní (Křížlice, Jilemnice a Libštát). K našemu regionu patří relativně velké vzdálenosti mezi ohnisky, takže se i presbyterní konference a další setkání konají někdy spíše pro východ, nebo pro západ seniorátu.

Určitě můžeme rozlišit sbory podle období jejich vzniku na toleranční (Podkrkonoší) a sbory vzniklé až po první nebo druhé světové válce s příchodem lidí z vnitrozemí. Více městských sborů je ve své zbožnosti ovlivněno příchodem mnoha tisíc sester a bratrů ze Zelówa. Po válce měly tyto sbory i více tisíc členů, mnohé sbory se výrazně zmenšily a udržely jen proto, že přišli úplně noví lidé. Sledujeme také to, že v oblasti Sudet bylo více pokřtěných evangelíků, kteří jsou však duchovně spjati s místem svého původu a v novém místě se ani po válce do sboru nepřihlásili.

Vyhlížíme spojení seniorátů

V Libereckém seniorátu se žije dobře. Nejsme velký seniorát, mezi faráři panují dobré vztahy, presbyteři se znají napříč celým seniorátem, přibývají další výpomocní kazatelé. Máme jednoho vězeňského kaplana, budeme mít i jednoho vojenského a máme více nemocničních. Dlouho platilo, že jsme byli plně obsazeni, nemáme dlouhodobě neobsazené sbory. Situace se však vyvíjí a uvědomujeme si, že změny jsou nevy-

hnutelné. Především je nás málo, v současnosti máme osm sborů a na několika sborech je kazatel povolán na snížený úvazek. Vyhlížíme zamýšlené spojení seniorátů, protože brzy bychom všechny funkce neobsadili. Již nyní musí každý kazatel na sebe brát alespoň jednu další seniorátní roli. Dost forem seniorátního setkávání záleží také na laicích. Dokážeme si představit, že větší seniorát znamená možnost setkávání většího počtu lidí v určitých generacích nebo

rumburský festival Na Kopečku

skupinách, současně zůstává možnost užšího setkávání v určitých regionech jako dosud. ►

Zejména mládež se již dnes setkává často s dalšími senioráty.

Poslední dva roky se setkáváme jako seniorátní výbory s Královéhradeckým seniorátem a nyní i s Ochranovským, většina jejich sborů leží na území budoucího seniorátu společného. Zjišťujeme, že na spojení jsme připraveni a svým způsobem je již vyhlížíme nebo si myslíme, že nic podstatného se s ním nezmění.

Celý seniorátní výbor včetně laických členů se nadchl pro strategický plán církve a uvažování nad rozvojovými plány sborů. Myslíme si, že je důležité, aby se všechny sbory zabývaly svými rozvojovými plány a pravidelně nad nimi bilancovaly, co se daří, a co ne. Zjišťujeme, jak jsou naše sbory rozdílné, i ty, které pochází ze stejné doby a mají podobnou zbožnost. To vnímáme jistě jako obohacení a důvod, proč se z jednotlivých sborů rádi setkáváme.

Nová zvonice, misijní projekt i Svátova lavička

V našich sborech se dějí pozoruhodné věci. V České Lípě například zahájili spolupráci se spolkem TATA, který se věnuje podpoře nových přístupů ve výchově a vzdělávání osob se zdravotním a mentálním handicapem. Sdílejí společné prostory. To znamená, že na prostorné faře byl zřízen denní stacionář pro handicapované dospělé a v bývalém kostelnickém bytě tréninkové bydlení. Na zahradě spolek postavil dvě mongolské jurty, v jedné z nich je kavárna, kde obsluhují klienti s postižením. Jurty užívá i sbor, farářka pracuje v seniorátu s mládeží a konají se tam některá seniorátní setkání. Farářka se věnuje v rozhovorech i klientům spolku.

Sbor v Rumburku se po mnohaleté spolupráci spojil se sborem ve Varnsdorfu. Považujeme to za dobrý příklad specifické formy práce na obou místech, ale vytvořilo se jedno staršovstvo a některá setkání jsou společná. V Rumburku mají také v domě přiléhajícím ke kostelu čajovnu, kde se pravidelně koná kulturní program. Sbor je kvůli svým mnoha aktivitám dlouhodobě vnímán pozitivně také ve městě, současný

kazatel je často zván jako řečník při různých výročních a obecních slavnostech.

V Libštátě dokončují stavbu zvonice, využijí zvon, který byl dříve instalován ve zvonici luterského kostela. Jedná se asi o jeden z nejstarších zvonů v naší církvi, vyroben byl v Drážďanech roku 1656 a později byl darován do tolerančního luterského kostela.

V Novém Městě pod Smrkem se dali do instalace Svátovy lavičky – budou s tím spojeny úpravy v prostoru před kostelem a umístění pamětní cedule, připomínající zdejší působení faráře Sváti Karáska. Zajímavé je, že instalaci iniciovali přátelé Sváti mimo sbor, kteří však na její realizaci se sborem spolupracují.

stavba zvonice v Libštátě

Náš seniorát se zúčastnil pilotního projektu Misie a evangelizace – mapování příkladů dobré praxe. Uvědomili jsme si přitom, kolik dobré práce vzhledem k veřejnosti se v našich sborech děje.

Sbory se musejí učit spolupracovat

Domníváme se, že je třeba, aby se sbory učily spolupráci – a to nejen ty, kterým hrozí sloučení či nedostatek financí na plný úvazek svého faráře. Spolupráce je široký pojem, je na každém sboru, v jaké oblasti může a dokáže spolupracovat, aby to bylo k oboustrannému užitku. Myslíme si, že je dobře, když členové sborů mají kde poznávat nové myšlenky a inspiraci a zažívat větší společenství. Právě generační setkávání se v jednotlivých sborech někdy odehrává v příliš malém počtu, potom je veselejší, když se dá spolupracovat s okolními sbory. Takto například spolupracují i dva nejsilnější sbory v Jablonci a Liberci, jsou dostatečně blízko, každoročně se konají společné bohoslužby i akce pro děti. Zajímavé je, že spolupráce mezi silnějšími sbory,

kde se toho koná více, je někdy snazší než spolupráce mezi slabšími sbory, které se mohou aktivitou silnějšího sboru cítit „ohroženi“ ve své samostatnosti.

Poslední zajímavostí je jednání mezi podkonošskými sbory. Spolupráce mezi takto blízkými sbory se nabízí a není to žádná novinka. Je zřejmé, že všechny sbory si přejí, aby jejich kostely a modlitebny zůstaly jako místa zvěstování a centra místního společenství. Na druhou stranu mohou v budoucnu sdílet faráře a setkávat se třeba střídavě na různých místech. Věříme, že i v současné době se otevírají nové možnosti pro zvěstování a rozvoj našich sborů.

Filip Susa, Zdeněk Zezula, Jakub Hála a Marta

Ježdíková, mezititulky redakční, foto: archiv seniorátu

EKUMENA

Noc kostelů opět lámala rekordy

Letos poprvé s volnějším tematickým zaměřením

Opět pestrý a zajímavý program nabídl 16. ročník ekumenické Noci kostelů, který se konal 7. června 2024. Od letošního ročníku se organizátoři rozhodli koncepci pozměnit a citát nahradit volnějším tematickým zaměřením. Pro rok 2024 zvolili téma „Srdce“.

Trend zvyšujícího se zájmu o Noc kostelů potvrdil i tento ročník. Podle organizátorů bylo v celé České republice zaznamenáno přes 420 000 návštěvnických vstupů. Mezi rekordními 1854 zpřístupněnými kostely byla i řada těch patřících Českobratrské církvi evangelické. Shrnutí toho nezajímavějšího z některých míst naší církve vám nyní nabízíme.

Jindřichovým Hradcem se rozeznělo Dvořákovo Largo

Při přípravě letošního ročníku jsme se snažili reagovat na dvě výzvy. Jednak v zadání není verš s tematikou noci, ale symbol srdce. Zároveň chceme připomenout 120. výročí úmrtí Antonína Dvořáka, a tak zazní Largo z Novosvětské.

V prvním programu s názvem „Ty znáš mé srdce“ navlékaly děti s Hanou Noskovou náramky z korálků se srdíčkem. Následovalo Largo v provedení na elektrickou kytaru (Michal Kitta) a klávesy (Jaroslav Hojný). Osobnost skladatele představil Jaroslav Hojný v poslechovém programu „Antonín Dvořák – člověk čistého srdce“ třemi ukázkami z díla. V přednášce nazvané „Když se láska k Bohu potká s láskou k lidem“ vzpomínal Vojen Syrovátka, jak zakládal Diakonii ve Dvoře Králové nad Labem a jak svou ►

zkušenost zúročil při tvorbě etických principů Diakonie.

Miloš Havlík (Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK) hrál Fantazie pro sólové housle G. P. Telemanna. Jan Blažek zakončil Noc kostelů ekumenickou Modlitbou Tazé.

Večer byl proložen třemi komentovanými prohlídkami kostela a varhan, občerstvením a také „poštou do nebe“.

Michal Kitta, FS Jindřichův Hradec

Při noci kostelů v Čáslavi pršely růže Terezie z Lisieux

Noc kostelů v zaplněném čáslavském evangelickém kostele tradičně zahajuje Základní umělecká škola Ladislava Dusíka se svým hudebním programem a poté následuje historická pátračka pro děti i dospělé. Letos jsme si připomněli spisovatele a faráře Jana Karafiátu, v jehož ulici náš sbor sídlí.

Noc kostelů v Čáslavi

V našem kostele se tančilo a pršely růže Terezie z Lisieux během krásného literárně-hudebního pořadu „Déšť růží Terezie z Lisieux“, který připravilo FREE TRIO v čele s hudebníci Alžbětou Svobodovou z Chrudimi jako poděkování za uspořádání a zapojení do dobročinné sbírky na její nový elektrický vozík. Zhudebněné básně francouzské řádové sestry doplňovaly citace z autobiografických spisů sv. Terezičky a úvahy autorky Alžběty Svobodové, ve kterých se zamýšlela nad vlivem Tereziina svědectví na dnešní dobu a svým vlastním propojením se samotnou Terezičkou.

Při Noci kostelů otvíráme nejen kostel, ale také láhev fairtradového vína v naší „fairtradové vinárně“, kde je vždy pěkné setkání příchozích.

Drahomíra Dušková Havlíčková, FS Čáslav

Červený kostel navštívili na tři tisíčovky zájemců

Červený kostel patří mezi dominanty Brna. V posledních letech jím v průběhu večera projde kolem 3000 lidí. Pro ne úplně velký tým dobrovolníků, který Noc chystá a jehož tahouny jsou hlavně sedmdesátníci plus, je to dost náročné. Program sestavujeme už z kraje roku. Pravidelně podáváme grantovou žádost na Jihomoravský kraj, který nám pomáhá nést z poloviny náklady na honoráře účinkujících.

Program začal v půl páté a končil před půlnocí. Tentokrát se v Červeném kostele před začátkem Noci sešli duchovní církví ze středu Brna ke společné modlitbě. Biblickou inspirací a modlitbou jsme i končili.

Letos u nás vystoupil studentský pěvecký sbor Vox iuvenalis, taneční divadlo Mimi Fortunae, hudební těleso, které se specializuje na barokní hudbu, Castello in Aria. Václav Matoulek vyprávěl příběh kostela, varhaník Stanislav Heller preludoval.

A už druhým rokem hrála Eva Ventrubová z divadla Poq představení pro jednu herečku. Vybrala si dvě hříčky od Daria Fo – Vraždní nevinátek a Marie pod křížem. Mystéria buffa Fo přímo nenapsal, ale literárně dotvořil fragmenty lidových středověkých výstupů. Jde tedy o rekonstrukce starších textů, jakýchsi apokryfů, které byly ovšem z kostelů vykazány na ulice, náměstí i mosty. Takže to je vlastně takový pokus o jejich návrat na původní místo určení.

Významnou součástí bylo otevření retrospektivní výstavy Aleše Navrátila (1946–2019), která přilákala dost jeho žáků. Díky celocírkevnímu grantu máme vyrobený materiál pro děti, kterým se dobrovolníci v prvních hodinách věnovali. Jde o informační leták o kostele a pra-

covní list. Před kostelem jsme nalévali žíznlivým poutníkům limonádu.

Noc kostelů ve sboru Brno I

Každý rok trochu hledáme, jak program pojmut, a také dost přemýšlíme, proč a za čím lidé během Noci do kostela přicházejí. Je to asi kombinace různých motivů – od zvědavosti přes zájem o program až po hledání něčeho spirituálního. Jak naznačeno, jsou to trochu organizační manévry (od programu přes bannery až po provádění lidí), ale poměrně velký zájem naprosto nesborových lidí nás podněcuje k tomu, abychom tomu síly věnovali.

Letos se premiérově k Noci kostelů připojila i naše kazatelská stanice v Rychmanově. Podnítili nás římští katolíci (laici) z Újezdu u Brna, kteří chtěli, aby během Noci kostelů byly zpřístupněny všechny sakrální stavby v katastru města. Ti také vymysleli, že děti malovaly ve škole letošní motiv Noci – srdce – a jejich obrazy potom ozdobily kostely a kaple. Děti to motivovalo všechna místa projít a hledat své výtvořky. Marie Hamplová pro nás před časem vyšla nová antependia (ubrusy na stůl Páně a kazatelnu). Během rychmanovské Noci je všechny vystavila, komentovala a ukazovala, jak je vyrábí.

Nakonec si cestu do kostela v Rychmanově našlo kolem 180 lidí. I zde měla událost vlastně velký smysl: ekumenický podnět a spolupráce

a zpřístupnění stavby, do které se místní dostanou jen velmi výjimečně.

Ondřej Macek, FS Brno I

V Kolíně Noc kostelů obstála navzdory kulturní konkurenci

Letošní Noc kostelů připadla na stejný termín jako festival dechové hudby Kmochův Kolín. Bylo to výzva vymyslet program, který by přilákal a zároveň něco pověděl i o nás.

Jsm rádi, že jsme získali výstavu fotografií Tomáše Znamenáčka. Momentky lidí s postižením a jejich asistentů jsou hezkým dokladem lásky k bližnímu. Fotografie doplnil psaný rozhovor autora s publicistou Tomášem Trumpešem, který před nedávnem vyšel v časopise Český bratr.

Osvědčeným lákadlem zůstává hudba. Nejprve jsme poutníkům nabídli vystoupení kolínského pěveckého sboru Continuo. Sbor má pestrý repertoár a také své příznivce, kteří nezůstali doma. Po krátké pauze zahrálo česko-německé Naches Trio židovskou lidovou hudbu. Jednotlivé hudební vstupy byly proloženy informacemi o původu různých melodií. Podobně

Noc kostelů v Kolíně

jako se sbíraly pohádky, tak hudebníci získávali melodie.

Temperamentní muzika nenechala nikoho v klidu, některé děti zvedla z lavic. Unavené ►

poutníky jsme pohostili, s některými jsme pohovořili. Více informací o našem sboru si bylo možné přečíst na rollupech při vstupu do kostela. K naší spokojenosti nás navštívilo 150 lidí.

Romana Čunderlíková, FS Kolín

Myšlenka otevřít kostely v noci vznikla ve Vídni, kde se v roce 2005 první Noc kostelů konala –

Lange Nacht der Kirchen. V roce 2009 překročila Noc kostelů hranice a otevřely se také kostely a modlitebny na několika místech v České republice. V roce 2010 se Noc kostelů konala již v celé České republice. Příští, již 17. ročník je naplánován na pátek 23. května 2025.

připravila **ARO**, redakčně upraveno, foto: archivy sborů

REGIONY

Fajnová zábava k nám patří

Vrchlabský benefiční festival Zahrada

Zahrada vedle vrchlabského evangelického sboru prodělala první kouzelnou proměnu před 11 lety, kdy tu spolek Tamar, založený maminkami kolem sboru, vybudoval krásné dětské hřiště, které si okamžitě rodiče s dětmi oblíbili, a protože největší prolézačkou je krásná loď, dostalo jméno „hřiště U piráta“. Před pěti lety se zahrada začala využívat také jako terapeutická, patřící Středisku Světlo Diakonie ČCE ve Vrchlabí, a tak takřka uprostřed města přibyla úplná oáza, naše „otevřená farní zahrada“.

Av sobotu 15. června odpoledne a hodně dlouho do noci patřila už počtvrté benefičnímu festivalu s názvem Zahrada. V čele organizačního týmu stojí od začátku náš farář Michael Pfann a kolem něj parta nadšených dobrovolníků nejen z našeho sboru, ale i mimo něj. Letos se festival uskutečnil díky práci 45 (!) žen a mužů od 17 do 70 let.

Jak napovídá název, „benefiční“ festival je každoročně zaměřen na podporu nějakého libého cíle. Dosud byl výnos určen hlavně na podporu dalšího rozvoje terapeutické zahrady, letos výtěžek (až ho dopočítáme) využijeme na

dofinancování ekologizace provozu sboru. Více jsme o tom psali v Českém bratru 12/2023. Nejnovější dobrou zprávou je, že elektrinu už nám vyrábí sluníčko. A my začínáme shánět peníze na výměnu dalších oken v domě, především těch secesních ve farářském bytě.

loutkové divadlo

Program si letos užilo rekordních více než 200 platících návštěvníků – a bylo co sledovat a z čeho se radovat. Divadelní program tentokrát zajistil soubor Buchty a loutky, a hlavně děti s napětím sledovali dobrodružství princezny, jejího královského otce a tří bratrů v pohádce Zlatá husa.

Dospělí, ale nejen oni, se těšili hlavně na muziku. A ta byla skvělá. Nejprve vystoupila dvojice Moncello/Monjur. Mimochodem, Moncello je projekt Moniky Bucharové, která pochází z nedaleké Jilemnice a umělecké začátky prožila ve skvělé vrchlabské ZUŠ Karla Halíře.

něco něco

Po Moncellu s Monjurem nastoupila už podruhé kapela něco něco – my jsme je chtěli znovu a jim se u nás prý také líbí – Alžběta

Trusinová s Tomášem Tkáčem mají ve Vrchlabí zkrátka už věrně a neotřesitelné fanoušky.

Živoucím výtryskem energie, hudební energetickou bombou byl Mário Bihári a jeho (a Petera Horvátha) kapela Bachtale Apsa.

Noční zlatou tečkou hudebního programu bylo duo Post-hudba Dominika Zezuly a Tomáše Havlena.

Festival nabídl také prodejní výstavu fotografií Ibry Ibrahimoviče z romského života Litvínova, kreativní dílnu Kláry Stejskalové – Bosorky z Janských Lázní či dětskou kvízovou hru Cesta za světlem, kterou připravilo vrchlabské diakonické středisko Světlo.

Nechyběla občerstvovna plná dobrot od skvělé kuchařky Aničky a Bena Klineckého z Horského domova Herlíkovic, oblíbený Bar u jezevce ani festivalová kavárna, o kterou se letos postaral skvělý barista Jakub Ježek a jeho tým ze spolku Mnoho světů v Jilemnici.

Příště se těšíme i na vás!

Jakub Kašpar, kurátor FS ČCE ve Vrchlabí

CÍRKEVNÍ STAVBY

Největší evangelický kostel na Moravě stojí již 180 let

Vanovický chrám Páně zaujme nejen pérovým zvoněním

Chrám Českobratrské církve evangelické ve Vanovicích, jehož dvě věže jsou dobře viditelné z dálky několika kilometrů, je největším evangelickým kostelem na Moravě. Tajní nekatolíci zde založili evangelický sbor reformovaného vyznání 6. srpna 1782 a hned 15. srpna se pustili do stavby modlitebny.

Stavba kostela stála Vanovické dřinu i léta čekání

Úmysl nahradit modlitebnu zděným chrámem Páně přišel o necelé půlstoletí později, v roce 1828. Toleranční modlitebna, která byla postavena v prvním nadšení za šest týdnů, totiž už nevyhovovala potřebám rostoucího sboru a též bylo potřeba oprav. Šestého listopadu 1828 proto požádal sbor o povolení stavby.

Žádost odevzdal kazatel osobně do rukou hraběte Karla Inzaghiho. Ten nařídil krajskému ►

úřadu, aby vše prověřil a potřebné zařídil. Krajský úřad předal věc vrchnostenskému úřadu v Letovicích a ten se přičinil, aby se evangelíci naučili trpělivě čekat. Po mnoha urgencích a desetiletém čekání 17. září 1838 přichází povolení ke stavbě kostela, a tak na jaře příštího roku, 23. dubna 1839, po krátké pobožnosti byly stavební práce zahájeny.

Na staveništi denně pracovalo více než 30 zedníků a přes 100 pomocníků. Z rozhodnutí kazatele Samuele Nagye se stavělo jinak, než bylo v předpisu a plánu. V té době ještě platily toleranční předpisy, podle nichž evangelické chrámy nesměly mít např. klenutá okna nebo vchod k hlavní cestě. Toto se ale podařilo ve Vanovicích prosadit.

Na jaře 1841 však byla stavba úředně zastavena a bylo nařízeno přeměření a prošetření. Na konci července bylo povoleno ve stavbě opět pokračovat, navíc byly ponechány i všechny změny proti plánu učiněné. Bylo to jedno z prv-

ních vítězství vanovického sboru nad tolerančními předpisy.

Během roku 1843 se pracovalo uvnitř chrámu, byla pokládána kamenná dlažba, dovezená z Českého Těšína, dokončovány stolařské a jiné řemeslnické práce. Na den Husův 6. července 1843 dorazil hlavní dar lásky od Gustav-Adolfského spolku, tyto prostředky pomohly při dokončování a vybavení.

Když se chrám stavěl, pomýšlel duchovní Samuel Nagy i na zvonění. Náhodou se mu dostalo zapomenuté nařízení císaře Josefa II., v němž evangelíkům dovolil bubnem nebo jiným znamením oznamovat začátek svých bohoslužeb, zvony však byly zapovězeny.

Legendární zvonění povolila až Vídeň

Na základě novinových článků, uveřejněných v *Brünner Zeitung*, píše farář Nagy Kruppovým ocelářským závodům v Essenu. Dostává se mu odpovědi, že tam vyrábějí za 500 zlatých pára ze speciální lité oceli. Toto zvonění farář objednává, začátkem roku 1843 přichází do Vanovic a je instalováno ve štítu kostela.

Jejich používání však krajský úřad zamítá. Samuel Nagy proto podává novou žádost, v níž se odvolává na výnos císaře Josefa II. Přímo na vanovickou faru je svolána komise, dohodu se však najít nepodaří. Proto si kazatel na prosinec 1843 vyžádá audienci u nejvyšší kanceláře ve Vídni. Až díky této intervenci je výnosem z 21. ledna 1844 zvonění vanovickému evangelickému sboru konečně oficiálně povoleno. Při slavnostním posvěcení chrámu 11. srpna 1844 již zvony ze štítu kostela zvonily.

Dvě věže

Stavba věží začala po vyhlášení rovnoprávnosti evangelické a římskokatolické církve po r. 1861. V prvních dnech měsíce června 1864 za služby duchovního správce Jana Beneše bylo započato se stavbou věžových zdí. O prvním listopadovém dni roku 1864 za velké účasti lidu byla vyzdvížena a upevněna zlatá báně i s hvězdou

na levou věž. Druhá věž byla osazena zlatou bání s hvězdou až v červnu následujícího roku.

Stavba obou věží stála závratných 7 000 zlatých, náklady však sbor pokryl sám. Zvonění ze štítu kostela bylo přesunuto do levé věže, kde se dochovalo dodnes. Do pravé věže byly pořízeny tři zvony z roku 1870, ulité v Novém Městě u Vídně. Všechny zvony byly však v první světové válce zrekvírovány. Proto v roce 1926 nechává sbor ulít nové tři zvony u zvonáře Winttra v Broumově u Náchoda. Ani tyto nové zvony však na věži dlouho nevydržely – rekvizice přišla znovu s vypuknutím druhé světové války. Během ní byl odebrán střední a velký zvon, ten nejmenší si podle vyhlášky sbor směl ponechat. Na svém místě zůstal dodnes a dosud Vanovickým slouží.

Nejen „vanovické zvonění“. Také hodinový stroj i varhany mají zajímavý příběh

Hodiny z roku 1844 mají pozoruhodný stroj a dva ciferníky, důmyslně umístěné jak zvenčí kostela, tak i uvnitř nad varhanami, kde mohl kazatel sledovat, jak dlouho již káže. Kostelní hodiny fungovaly několik desetiletí, krátce po druhé světové válce se však zastavily. Čas za deset dvanáct pak ukazovaly dalších více než 60 let, než se péčí restaurátora Petra Skály, který opravuje i staroměstský orloj, v roce 2010 opět rozeběhly.

První varhany ve vanovickém sboru z roku 1818 byly přemístěny z původní modlitebny na kruchtu nad kazatelnou. Již roku 1839 je doložena korespondence, týkající se varhan nových. Byly postaveny nejspíše v roce 1861 a umístěny na kruchtu nad hlavním vstupem. Nápis nad nimi, *Munificentia principum* („na počátku byla štědrost“) zdůrazňuje obětavost, bez níž by nebyly pořízeny. V roce 1936 byly do historické skříně firmou K. Čapek z Poličky vestavěny varhany nové. Původně lidskou silou poháněný stroj nahradil elektrický pohon.

I po téměř dvou stoletích jsou Vanovice živým sborem

V pamětní listině je dochován i tento zbožný vzkaz pro budoucí generace: „Bůh žehnej všem statečným sboru vanovického a dejž jim mnoho radosti z tohoto díla, jež podnikli a podporovali a kteréž i potomkům svědectví vydávati bude o lásce a horlivosti otců k domu Božímu a k církvi Páně. Hospodin vzhledniž se zlíbením na dílo ke cti a slávě Jeho podniknuté, jménu Jeho začaté a s pomocí a patrnou Jeho ochranou konané. Oko budiž otevřeno ve dne i také v noci na tento Jeho dům s věží jeho a vzdal od něho milostivě všelijaké neštěstí a pohromy. Chrám tento stůjž tu před očima lidskýma jako brána nebeská a vrcholem věží jeho odkazujtež těch, kterýž tudyto jdou, k oným horám, odkudž pomoc naše přichází k Hospodinu a otci nebeskému, jemuž s Synem Jeho Kristem Ježíšem a Duchem Svatým budež čest a sláva nyní i na věky. Amen.“

interiér kostela (v pozadí varhany a vnitřní ciferník hodin)

S Boží pomocí se to po téměř 200 let daří. Chrám Páně dodnes slouží svému účelu, přestál dvě světové války, dobu nenáboženských svobod i rozmary počasí. Odolává zubu času i dalším okolním vlivům, třeba když byla nedávno podlaha v presbytáři napadena dřevomorkou.

Evangelický sbor ve Vanovicích byl vždy sbor živý, z jehož kořenů vzešlo mnoho evangelia ►

skrze faráře, kteří měli a mají kořeny právě ve Vanovicích. Potomci se rozeběhli po celé republice i do celého světa. Dnes víme o rodinách v USA, Anglii, na Ukrajině, v Chorvatsku i jinde.

O samotný chrám Páně a přilehlou velkou faru dnes pečují malé stádečko obětavých bratrů a sester. S Boží pomocí vydrželi i nesnadné období sekularizace společnosti v průběhu minulého století; dnes tvoří živé jádro sboru jen pět procent členů více než 600členné kartotéky. Lámeme si hlavu, jak zaujmout mladou generaci, kudy se bude ubírat strategický plán sboru, jak ufinancovat faráře, bojíme se o budoucnost sboru i chrámu.

A přece můžeme být za mnohé vděční. Jsme spolupracující sbor s Diakonií, v Letovicích navštěvujeme stacionář mentálně a tělesně postižených, přinášíme evangelium do tří domovů s pečovatelskou službou v okolí, máme také tři kazatelské stanice (Horní Smržov, Letovice, Moravská Chrástová). Zvěstujeme lidem naději, pokoj, odpuštění a milost tam, kde jsou často sami.

Chystá se slavnostní připomínka

180. výročí postavení kostela

Kostel pak ožívá hlavně v létě při koncertech, příměstském táboře a sborovém dnu, který se koná vždy v srpnu – tedy ve dnech, kdy si připomínáme odvalu těch, kteří se přihlásili k živé víře v Hospodina a vystavěli zdejší chrám Páně.

Letos budeme výročí slavit v neděli 18. srpna v 9.30 bohoslužbami s večerí Páně, kázat bude Pavel Freitinger. V 11 hodin navážeme přednáškou na faře, o historii sboru promluví Pavla Vondálová. Ve 14.30 pak vystoupí muzikant Tomáš Jeřábek. Pro všechny účastníky připravujeme společný oběd, pohoštění po celý den a pro děti nedělní školu a zábavný program během přednášky i během odpoledne. Přijďte se s námi sdílet, zpívat, chválit a přemýšlet o Božích věcech. Těšíme se na Vás!

Jaroslav Kučírek, redakčně upraveno, foto:

Ben Skála

VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ

Maturita z nedělky

Ukončení kurzu S dětmi na cestě víry

„Milé sestry a milý bratře, tak se mi včera podařilo udělat malou maturitu z nedělky. Přijel zájezd z Miroslavi. Na nedělce nás bylo 23 až 25, z toho dva rodiče z Miroslavi, osm dětí našich a přinejmenším 11 dětí z Miroslavi ve věku 2,5–13 let. Podařilo se mi zapojit sestru Zdenu z našeho sboru. Dali jsme tři hry ledolamky, pak Jairovu dceru, kterou jsem odehrála na šachových figurkách, tři otázky z Godly Play (Co se vám v příběhu líbilo? Kde se v příběhu vidíte? Co byste z příběhu vynechali?) a malou oslavičku taky podle Godly Play.

Mám z nedělky dobrý pocit, je ale určitě co zlepšovat. Bez kurzu pro nedělkáře bych asi nedělku pro takovou skupinu udělala těžko... Díky za všechno, co jsem se na kurzu naučila. Díky za kurz...“ Část zprávy Vlasty Vychroňové, jedné z účastnic kurzu S dětmi na cestě víry.

Je neděle 16. června. Jarovská modlitebna se plní neobvykle brzy. Přicházejí absolventky kurzu S děti na cestě víry, některé doprovázejí jejich rodiny, přátelé nebo někdo z jejich sboru. Během bohoslužeb se koná něco jako promoce. Pár slov o kurzu, milé slovo k absolventkám i poděkování jejich rodinám, „že své maminky uvolnily,“ řekne vedoucí oddělení výchovy a vzdělávání Radka Hojková, která celý

kurz organizačně připravovala a studenty doprovázela. Za ETF promluví Tabita Landová, bohoslužby vede Lenka Ridzoňová, předsedkyně poradního odboru pro práci s dětmi.

Po bohoslužbách následuje oběd, kávačka, koláček, povídání... Lidé se pomalu rozcházejí.

Některým účastnicím kurzu se ještě nechce domů, sedíme na sluníčku a já se začínám ptát: Jaké byly ty dva roky studia? Zde si můžete přečíst pár odpovědí:

Bylo to Boží. Inspirativní. Spousta přístupů. Zajímala mě biblistika, líbí se mi práce s biblickým textem. Kurz mi pomohl si srovnat pochybnosti. V církvi jsem vyrostla, všechno bylo nějak automatické, díky kurzu jsem se posunula od dětské víry k dospělé. Někdy bylo deprimující, když si člověk uvědomil, co všechno by měl obsáhnout. Měli jsem ale možnost se soustředit hlavně na to, co je komu blízké. Z plejády metod, které známe, si teď člověk může vybírat. Potkali jsme inspirativní lidi. Hlavně spolužačky. Vznikla přátelství. Potkali se lidé se stejnou motivací, to nás taky spojovalo. Viděli jsme a slyšeli, že problémy jsou i v jiných sborech. Sdíleli jsem víru i pochybnosti. Viděli jsme jiné sbory, pokaždé jsme šli na nějaké bohoslužby, nejen v ČCE. Ve sborech je často bráno jako automatické, že je nedělní škola a že jsou lidé, kteří tam učí. Často se jim moc nevěnuje pozornost. A tak zaslechneme třeba větu: „Nějaká teta tam hlídá děti.“ V některých sborech se dělá na začátku školního roku „vyslání učitelů NŠ“, je to něco výjimečného, sbor si více nedělní školy všimne, uvědomíme si, že přijímáme za vedení dětí odpovědnost. V některých sborech se do nového školního roku spolu s učiteli nedělní školy vysílají také děti. Někde se vysílají děti na prázdniny, přitom se také poděkuje učitelům, kteří je během roku vedli. Je důležité některé věci pojmenovat, říct nahlas, veřejně.

Co na závěr?

Je dobře, když děti ve sboru jsou. Je dobře, když se mohou nějak scházet. Během týdne i o nedě-

lich, třeba právě v nedělní škole. Je dobře, když jsou někteří dospělí ochotni děti na cestě víry doprovázet, zvát je, učit, dávat se jim všanc, popodkrýt, jak to „já mám s Pánem Bohem, s vírou“. Nic z toho není samozřejmost. Je dobře, když si někteří nedělníci najdou čas a chtějí se více vzdělávat. Třeba právě v tomto kurzu.

absolventi kurzu přebírají dekrety

S dětmi na cestě víry je dvouletý kurz pro pracovníky s dětmi. Pořádá jej ČCE spolu s církví metodistickou, zaštiťuje jej ETF. V každém ze dvou let absolvují účastníci čtyři víkendová setkání a mezitím se ještě věnují domácímu studiu a píšou úkoly.

Více informací zde: <https://e-cirkev.cz/aktuality/pozvani-na-vzdelavaci-kurz-s-detmi-na-cestě-víry/>

Letos byl ukončen již čtvrtý cyklus tohoto kurzu, certifikát obdrželo 13 účastnic z různých koutů republiky. A tak až se bude podobný kurz zase otvírat, neváhejte. Protože zájezd z Miroslavi může zamířit právě k vám.

(vysvětlivky: Co je to ledolamka? Krátká hra, která láme ledy, pomáhá nám se seznámit, rozmluvit, skamarádit se. Co je to Godly Play? Jedna z metod, používaných při katechezi, využívají se prvky montessori pedagogiky.)

Lenka Ridzoňová

Prostor pro setkání s lidmi i s Pánem Bohem

V Brandýse nad Labem otevřeli novou farní zahradu

Býval to nehezky a zanedbaný prostor. Původně totiž na místě dnešní fary sídlily technické služby a plácek kolem byl vyhrazen pro parkování nákladních aut. V devadesátých letech na místě vyrostla farní budova, ale prostor kolem ní na své zvelebení ještě čekal. To se evangelíci ze sboru v Brandýse nad Labem před čtyřmi roky rozhodli změnit. A v sobotu 15. června slavnostně otevřeli upravený prostor, ve kterém vznikla hezká farní zahrada.

K náročnému projektu přizval sbor renomované architektky

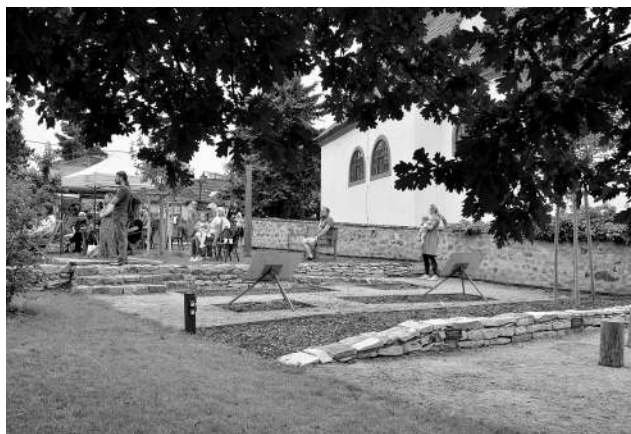
K projektu přizvali prestižní architektonickou kancelář Flera, která se specializuje na krajinářskou a zahradní architekturu. V minulosti například realizovala několik úprav veřejného prostranství v Praze, na kontě má však i revitalizaci břehu Máchova jezera, ale také kultivaci zámeckých parků ve Žďáře nad Sázavou či v Kolodějích nad Lužnicí.

Příprava a realizace projektu zabrala tři roky. „V roce 2021 započaly první stavební práce. Proběhla demolice nevzhledných budov a srovnání terénu. Vytvořily se terásky, začalo se se stavbou opukových zídek a vznikly zpevněné chodníčky,“ popisuje přerod prostoru brandýský presbyter Zdeněk Adámek. V roce 2022 pak přibýlo parkoviště nad farou, přímo v zahradě byla do země zapuštěna devítikubíková nádrž na dešťovou vodu, která dnes pomáhá se závlahou zahrady. Na podzim 2023 mohly být osázeny některé ze záhonů. Podařilo se to i díky kampani

„Adopce rostlin“, v rámci které mohli zájemci finančně přispět.

Pergola, terásky i květiny. Zahrada rozkvetla do krásy

Na nevelké a mírně svažité ploše atypického půdorysu, který obstupuje budovu fary, vznikla zahrada s řadou funkčně odlišených prvků. Prostoru v dolní části zahrady dominují terásky s posezením a nízkými opukovými zídkami. Středobodem celé zahrady je však krytá pergola, která může sloužit například jako přístřešek, ale také jako pódium pro pořádání kulturních událostí či bohoslužeb pod širým nebem. Druhou stavbou na pozemku je zděný zahradní domek, který poslouží jako zázemí pro údržbu zahrady či sklad mobiliáře. A místo v zahradě zbylo i na houpací pro děti.

pohled na zahradu zezdola, v popředí terásky

Tvář zahrady však tvoří především rostliny v mozaikovitě rozložených záhonech. Stín v hor-

kých dnech nabídne nejen vzrostlý dub v dolním koutu zahrady, ale do budoucna i řada nově osazených stromků.

„Snažili jsme se propojit potřeby sboru s potřebami veřejných akcí a myslím, že se to povedlo. Mám radost z toho, co už je realizováno, a doufám, že i sbor bude prostor rád využívat,“ uvedly architektky ze studia Fler.

Druhá etapa projektu počítá s vytvořením biblické zahrady

V budoucnu Brandýští plánují realizovat ještě druhou etapu, totiž revitalizaci přímo kolem kostela, kde byl původně hřbitov. I proto prostor dodnes od sousední zahrady odděluje zeď. V tomto místě by měla vzniknout „biblická zahrada“ s artefakty, odkazujícími na biblickou tematiku.

I s ohledem na rozsah prací je zřejmé, že se jedná o finančně nákladný projekt, který se pohybuje v řádu milionů korun. Sbor proto využil možnosti externích zdrojů, například sponzorských darů, ale i církevní podpory v rámci diakonických a rozvojových projektů.

Slavnostní otevření doprovodil pestrý program pro všechny generace

Ve slavnostní den Brandýští připravili pestrý doprovodný program. Těm nejmenším bylo věnováno loutkové divadlo o čertech. Břítký humor, ale i vážnější témata vnesla Ellen Makumbirofa,

autorka *slam poetry*. Hudební složku zajistili žáci ZUŠ a večerní vystoupení René Trossmann Blues Quartet. Po celou dobu bylo také možné zakoupit něco dobrého na zub, prozkoumávat zákoutí nové zahrady anebo nahlédnout do kostela.

horní část zahrady s květinovými záhony

„Víte, od čeho je slovo zahrada? Měl by to být nějaký prostor, který je ohrazen, aby tam nikdo nevnikal. My ale chceme, aby ta naše zahrada byla otevřená,“ vysvětlil místní farář Petr Pivoňka. „Přál bych si, aby se zahradě dařilo být místem setkání, odpočinku, přemýšlení. Aby se zde lidé setkávali v dobrém a pro dobré věci. Prosím Pána Boha, aby tomu všemu dal své požehnání,“ doplnil.

Adéla Rozbořilová

REGIONY

V Jablonci mají nový stůl Páně

Liturgický mobiliář kostela doplnilo dílo pečlivé řezbářské práce

Máme ve sboru radost. Od června se scházíme kolem nového stolu Páně. Modlitebna v Jablonci nad Nisou byla postavena v r. 1996 a liturgický mobiliář – stůl a kaza-

telnu s pultíkem – vyrobil tehdejší bratr kurátor Sláma s manželkou z překližky, dřevotřísky a polepili je papírovou tapetou s obrázkem dřeva. Vše bylo praktické, funkční, obdivuhodné, ►

nikdo to nepokládal za provizorium. Po více než čtvrtstoletí ale rozhodlo staršovstvo sboru (kde jsou členkami i dcery našeho kurátora Slámy) o možnosti výroby nového stolu Páně.

Člen sboru Paľo Sajták, který je profesionální designér, zdarma pro sbor navrhl postupně deset forem a vzorů nového stolu. Debatovalo

se hodně, vybíralo staršovstvo, členové sboru, mládež i senioři. K vybranému návrhu Paľo vyrobil model z papíru v měřítku 1 : 1. Všichni tedy mohli vidět budoucí nábytek ve skutečné velikosti.

Práci jsme zadali truhláři Petru Bícovi z Prahy. Trvalo to několik měsíců, ale jeho pečlivá řemeslná práce nás potěšila až dojala. Byla perfektní! Nejen oko se potěší, mnozí si přijdou stůl i pohladit. Zvěstování evangelia, biblické čtení, modlitby, zpěv, křty i večere Páně mají nyní v modlitebně nový krásný opěrný bod. A všichni jsou do shromáždění zvěni.

U nás nebudeme nový stůl Páně polévat olejem, avšak vděčnost a díkyvzdání patří jistě Pánu Bohu i lidem. Paľo Sajtáku, Petře Bíco, děkujeme. A samému Pánu Bohu budiž čest a sláva.

Ondřej Titěra, farář sboru

KAŽDÝ DAR JE VELKÝ. DĚKUJEME!

Podpořte provoz časopisu i Vy!

číslo účtu: 296800727/0300
variabilní symbol: 980103

ČESKÝ BRATR
evangelický měsíčník

Jde o naše rodiče

S čím se potýkají nejen zdravotní sestry v Krabčicích

Nikola Koutná zjistila, že ji hluboce oslovuje práce se starými lidmi. Teď jako vrchní sestra domova pro seniory objevuje podivnosti tuzemského systému, který neumí sestry v sociálních službách podpořit. Ke škodě nás všech.

Jako začínající zdravotní sestra tři roky pracovala v ordinaci praktického lékaře. Bylo to na vesničce. Pacienti tam stále hezky po staru říkali „jdeme na středisko“ a jejich převažující věkový průměr činil 70 let a více. „V krámě mě všichni poznávali, hlásili se ke mně. Já zas byla fascinovaná jejich moudrostí a životní zkušeností,“ vzpomíná Nikola Koutná. Není se proto čemu divit – když dostudovala a nabrala praxi v různých zdravotnických zařízeních, zamířila do domova pro seniory. Dnes pracuje jako vrchní sestra domova odpočinku ve stáří Diakonie Krabčice.

Vlastně pohoda?

Paní Vrbovou přivezli na převaz. Před časem si seděla kůži na prstu u nohy. Na ránu je třeba dávat pozor, ještě nějaký čas se bude hojit. Paní Vrbová žertuje, že to musí být do svou měsíců, kdy má vnučka svatbu. „Bývala jsem docela přísná babička,“ svěřuje se sestře. „Tak jsem si říkala, jestli o mě vnuci budou stát, až vyrostou.“ Obavy se nenaplnily. Vnuci svou přísnou babičku stále milují a všichni společně se na svatbu těší jako na jedno z vrcholných setkání roku. Paní Vrbová si ještě nechá změřit tlak a sesternu opouští. Asi vyrazí ven. Je horké odpoledne, po dešti. Na pokraji velkého parku,

který slouží seniorům k procházkám, už ve vyvýšených záhoncích dozrávají první jahody. Obyvatelé domova je chodí obhlížet, zda by už některé z nich nebyly k jídlu.

Nikola Koutná

Z krátkého setkání vypadá práce sester v domově pro seniory téměř idylicky. Má ostatně takovou pověst i mezi lidmi z oboru: V nemocnicích čelí sestry komplikovaným případům, bojují o život pacientů; v domovech pro seniory jen rutinně podávají léky a provádějí jednoduché zákroky – vlastně pohoda. Zdánlivě bezproblémový obraz se ovšem při znalosti detailů komplikuje.

Deset kilometrů jako nic

Krabčický domov nabízí zázemí 114 klientům. To je přes padesát lidí na jednu sestru. Pracuje tu samozřejmě i řada pečovatelek a také sociální pracovnice. Ze zákona ale neprovádějí žádné zdravotnické úkony. Nesmějí podat ani paralen, lapidárně řečeno; to mohou zastat jen sestry. Takže jsou v jednom kole. Chytré hodinky ►

s měřením kroků jim ukazují, že za jednu směnu naběhají deset kilometrů nejméně. Přičemž na rozdíl od zdravotnických zařízení je tu jeden důležitý rozdíl: „Pracovala jsem na jednotce intenzivní péče. Víím, jak tam s vámi cloumá stres a adrenalin,“ říká Nikola Koutná. „V nemocnici vám ale záda kryjí lékaři. Jsou na dosah. Zavoláte je, v minutě jsou u vás a přebírají zodpovědnost.“

Zatímco domov pro seniory v Krabčicích stálého lékaře nezaměstnává. Sehnat někoho takového je téměř nemožné. Jeden lékař z dobré vůle spolupracuje s domovem externě. Přichází jednou začas, aby prohlédl obyvatele, upravil jim předpisy léků či předepsal případná další vyšetření. Jinak je vše na sestrách, které se ale – opět podle zákona – nesmějí na vlastní zodpovědnost rozhodovat. Postupují jen podle plánu sestaveného lékařem. Lapidárně řečeno, bez jeho souhlasu nesmějí podat ani ten paralen.

Velmi náročné chvíle pro sestry nastávají, když se zdravotní stav někoho z obyvatel domova začne plánům vymykat. Nejsnazší je zavolat záchranku, která pacienta zaveze do nejbližší nemocnice. Všichni v domově však vědí, že tohle musí být až poslední řešení. Jakákoliv změna prostředí je pro staré lidi velmi náročná, natož když se jedná o anonymní prostředí nemocnice. Jakkoliv se tam dostane starému člověku odborné péče a léků, hrozí, že celkově se jeho stav zhorší. Rozhodnutí, zda záchranku volat, či nevolat, je na přítomné sestře a je to jako balancovat na ostří nože.

Chyba v systému

K tomu připočteme obecný nedostatek zdravotních sester a to, že ve zdravotnických zařízeních berou zhruba o 10 až 15 000 víc než v sociálních službách. Přitom jejich práce bez stálé přítomnosti lékařů je v jistém smyslu náročnější. Přirozeně pak práci v sociálních službách nevyhledávají. Diakonii Krabčice chybí staniční sestra, která má na starosti – stále náročnější – administrativu. Tu musí sestry zvládnout, každá

při padesáti lidech, které má při dvanáctihodinové směně na starosti. A především chybí noční sestra. Přestože Diakonie Krabčice nabízí slušný plat, každý si rozmyslí, jestli za něj nastoupí noční směny se zodpovědností za stovku obyvatel domova, když na trhu se nabízejí volná místa lépe placená a méně náročná.

V noci jsou s obyvateli domova jen pečovatelky. V případě problémů jim nezbývá než volat záchranku. Na rozdíl od sester na výběr nemají.

„Nechápu to,“ říká Nikola Koutná. „Nejde o nás, ale o naše rodiče a prarodiče. Všichni chceme, aby o ně bylo v domovech dobře postaráno. Přitom tady už léta tolerujeme tak zjevnou chybu v systému.“ Problém s nedostatkem sester v domovech pro seniory totiž není žádná novinka. Ví se o něm přes deset let. S prodlužující délkou života přitom zdravotní problémy seniorů narůstají a s tím se zvyšují i nároky na práci sester. Neustále si musejí doplňovat vzdělání a učit se pracovat s pokročilými zdravotními pomůckami, jejichž vývoj jde prudce dopředu.

Nikola Koutná ovšem právě proto považuje práci sestry v domově pro seniory za vrcholně zajímavou. Svoje studia ostatně zakončila v oboru „organizace a rozvoj zdravotnických zařízení“, který připravuje budoucí manažery. „Vždycky jsem směřovala k řízení, zajímalo mě. Jenom jsem netušila, že k němu dostanu příležitost tak brzy,“ směje se.

Adam Šůra

Otevření Domova Pomněnka

První klienti se nastěhují už v září

Diakonie ČCE, středisko v Myslibořicích dokončilo stavbu Domova Pomněnka v Novém Městě na Moravě, který bude sloužit lidem s Alzheimerovou nemocí. První obyvatelé nastoupí v září.

Diakonie nyní chystá slavnostní otevření pro veřejnost, které se bude konat v sobotu 17. srpna od 14 hodin. Po celý třetí srpnový víkend bude Pomněnka otevřena pro veřejnost, která tak bude mít možnost se novým domovem seznámit.

„Pomněnka byla naprojektována jako moderní domov, sám řídí regulaci teploty pomocí tepelného čerpadla, rekuperace, vzduchotechniky a venkovních žaluzií. Díky tomu by mělo být v Pomněnce příjemně v každém ročním období, ale měli bychom také ušetřit na provozních nákladech,“ uvedla ředitelka myslibořického střediska Michaela Grmelová.

Domov je vybaven potřebným nábytkem, včetně třiceti elektricky ovládaných pečovatelských lůžek s antidekubitními matracemi. Tato lůžka zvyšují nejen kvalitu života klientů, ale také podporují ošetrovatelskou péči. Lůžka jsou nastavitelná na bezpečnou výšku spánku 25 cm, která minimalizuje riziko zranění v případě pádu. Dále jsou opatřena asistenčním systémem SafeSense®, který upozorní pečovatele, že se klient chystá opustit lůžko, mají automatické noční světlo, centrální brzdový systém, který snižuje riziko pádu v důsledku nechtěného po-

hybu lůžka. S tím, jak bude domov fungovat, se můžete seznámit v rámci víkendu otevřených dveří 17. a 18. srpna 2024.

pokoj se speciálními postelemi

„Na sobotní odpoledne chystáme bohatý doprovodný program, zaměřený na rodiny s dětmi. Máme připraveno loutkové divadlo, laserovou biatlonovou střelnici, svůj mozek můžete potrénovat v „mozkoherné“, tělo si protáhnete při městském orientačním běhu. Večer pak bude koncert a na závěr letní kino,“ přibližuje program Michaela Grmelová.

Podrobný program najdete na webu domovpomnenka.cz a také na sociálních sítích Facebook a Instagram.

Petr Hladík, Domov Pomněnka

SETKÁNÍ KŘESŤANŮ

Nic nás nemůže odloučit

Setkání křesťanů podpořilo myšlenku jednoty v rozmanitosti

Na 4500 křesťanů ze střední i východní Evropy zamířilo začátkem června na hranice Německa a Polska. Města Frankfurt nad Odrou a Słubice totiž ve dnech 6. – 9. 6. 2024 hostila mezinárodní Setkání křesťanů.

Tři dny plné kultury, vzdělávání, duchovna a zajímavého doprovodného programu. Tak lze ve zkratce shrnout letošní setkání, které má být důkazem toho, že víra překonává hranice zemí i národnostní bariéry. Tato symbolika byla letos o to výraznější, že hostitelskými městy byly Frankfurt a Słubice – polsko-německé dvojměstí, rozkládající se při protilehlých březích řeky Odry.

Nic nás nerozdělí?

Výběr lokality rezonoval také s tématem letošního ročníku: „Nic nás nemůže odloučit“. Původně verš z Bible („nic nás nemůže odloučit od lásky Boží“ Ř 8,38–39) dostal v těchto geografických kulisách i hmatatelný rozměr – bariéru mezi oběma městy, řeku Odru, kterou zároveň probíhá státní hranice, totiž překlenuje most, který jako spínací špendlík propojuje obě města, státy i národy.

Letošní ročník byl specifický také tím, že se Setkání křesťanů vrátilo do svojí „kolébky“. Právě v nedalekém Zhořelci (Görlitz) se totiž v roce 1991 uskutečnilo vůbec první takové setkání. Tehdy je pořádala již zaniklá Evangelická církev Slezské Horní Lužice (EKSOL), která do Zhořelce pozvala své partnerské církve v Polsku a tehdejším Československu. A právě církev působící v tomto regionu, dnešní Evangelická cír-

kev Braniborska a Horní Lužice (EKBO) byla (tentokrát společně s Evangelickou církví a. v. v Polsku) pořadatelskou církví i letos.

Setkání křesťanů se koná pravidelně, a to přibližně každé tři roky. Naposledy se však křesťané střední Evropy takto sešli před sedmi lety, v roce 2016, v Budapešti. Přetržku v pravidelném rytmu konání zapříčinila pandemie koronaviru. Ročník, který se měl konat v r. 2020 v rakouském Štýrském Hradci, se proto neuskutečnil.

bohoslužby pod širým nebem

Myšlenku jednoty v rozmanitosti měla podpořit i jedna z aktivit, kterou organizátoři letošního ročníku připravili pro všechny účastníky. Každý z registrovaných návštěvníků totiž společně se vstupenkou obdržel také náramek v určité barvě, která se lišila podle země, ze které přijel. Například návštěvníci z Česka měli náramky žluté barvy, Němci zase světle fialové.

Účastníci z různých zemí si mohli náramky vyměnit, aby se tak symbolicky smyla geografická vzdálenost i jazyková bariéra. Jak ostatně vyjádřil biskup EKBO Christian Stäblein – mluvíme sice různými jazyky, ale všichni jsme jeden – Boží – lid.

Spiritualita, kultura i kilometrový stůl

Různorodému a nabitému programu dominovaly společné bohoslužby pod širým nebem na ústředním frankfurtském náměstí v pátek a v neděli, které zároveň celý průběh programu rámovaly. Výrazným bodem byla také společná sobotní večere s názvem „Nasycení 4000“. Přímou v ulicích města směli návštěvníci usednout ke kilometr dlouhému jídelnímu stolu. Také zde kromě společného jídla mohli sdílet zážitky i víru s křesťany jiných církví či národností.

Kromě toho mohli všichni využít také pestrou nabídku doprovodného programu – vyzkoušet Guttenbergův knihtisk, zhlédnout přehlídku maďarských folklorních tanců anebo navštívit některý z koncertů.

Na Setkání křesťanů dorazily také významné osobnosti církevního života střeoevropského prostoru. Řada z nich je známá i v prostředí naší církve, jako například generální sekretář Společnosti evangelických církví v Evropě (GEKE) Mario Fischer, generální sekretář Gustav-Adolf-Werke (GAW) Enno Haaks či teprve osmadvacetiletá předsedkyně synodu Evangelické církve v Německu (EKD) Anna-Nicole Heinrichová. Příjemné bylo, že i tyto čelné představitele církevních institucí směli návštěvníci vidět nejen na pódiu, ale také se s nimi setkávat v kuloárech či ulicích města při neformálních rozhovorech.

Silně rezonovalo také téma válečného konfliktu na Ukrajině. Vzácným hostem Setkání křesťanů byl biskup Německé evangelicko-luterské církve na Ukrajině Pavlo Švarc, který o své zkušenosti hovořil v panelové diskusi na téma „Kostely a válka na Ukrajině“. Společně s polskou farářkou Martou Zachraj-Mikołajczykovou také kázal při nedělních bohoslužbách. Bylo milé vidět, že ukrajinští

křesťané mají zástupce i mezi účastníky setkání. Někteří z nich však na Západě kvůli válce žijí už delší dobu, takže nedorazili z Ukrajiny, ale ze zemí střední Evropy.

techno bohoslužby s Jiřím Šamšulou

Mezi křesťany „visegrádské čtyřky“ byli vidět i Češi

Českou stopou v programové nabídce byly například hojně navštívené a velmi neobvyklé techno bohoslužby pod vedením evangelického faráře Jiřího Šamšuly a saského biskupa Tobiasa Bilze, koncert pěveckého sboru ECHO Zlín pod taktovkou Ladislava Moravetze anebo panelová diskuse, jejímiž hosty byli mj. synodní senior Pavel Pokorný či husitský biskup Lukáš Bujna. V nabídce bylo také promítání nového filmu *Víra v barvách duhy*, jejímž autorem je mladý český filmař a člen Církve československé husitské Tobiáš Frýdl. Mezi účinkujícími byl také biskup Slezské církve evangelické a. v. a úřadující předseda ERC Tomáš Tyrlík, který vystoupil v jedné z panelových debat a konlebroval závěrečné bohoslužby.

Vcelku hojně zastoupení měli Češi také mezi účastníky, a to i díky poměrně příznivé zeměpisné poloze místa setkání. Asi 30členná výprava z Evangelické církve dorazila na místo z Prahy autobusem. Byla mezi nimi zajímavá skupinka tří konfirmandů a dvou dospělých ►

z pražských Horních Počernic. Ti se do Frankfurtu a Słubic vydali z iniciativy místní farářky Alžběty Hanychové.

Na Setkání křesťanů se díky tomu vůbec poprvé podívala i Petra Marková, která hornopočernické faráře pomáhala na konfirmandy dohlédnout. „V podstatě jsem tu jako náhradník. Původně jsem ani neplánovala jet, ale Bětka potřebovala pomoci s konfirmandy,“ vysvětluje. Přestože ji povinnosti s tím spojené poněkud limitovaly v účasti na programech, svoji návštěvu hodnotí pozitivně. „Je to pro mě takové dobítí energie. Atmosféra je tu milá,“ říká. Těší ji, že v kulisách obou měst je konání křesťanské události znát. Zejména na německé straně totiž ulice doslova pulzují hudbou, kulturním programem, ale i ruchem jinak neobvyklého počtu návštěvníků. O konání tohoto setkání samozřejmě vědí zástupci samospráv, ale i média. V tuzemském měřítku je takový společenský dopad nevídaný. A vlastní zkušeností to potvrzuje i Petra Marková. „V době, kdy jsem jezdila na evangelické sjezdy mládeže, to většinou fungovalo tak, že na pár místech se něco dělo, ale většina města vůbec netušila, že se nějaký sjezd mládeže odehrává.“

Děkujeme všem dárcům, kteří přispěli na českou účast na Setkání křesťanů 2024 ve Frankfurtu nad Odrou a Słubici:
Česko-německý fond budoucnosti,
Nadační fond Věry Třebické-Řivnáčové,
Krichen helfen Kirchen, Chorverband in der Evangelischen Kirche in Deutschland

Ani Lenka Freitingerová, farářka ve východomoravské Jasenné, svoji účast na letošním Setkání křesťanů neplánovala. „Přemluvila mě naše varhanice. Myslela jsem si, že jako farářka doma na kazatelně nemůžu chybět. Ona mi ale řekla: „Je to pracovní cesta, tak jeď.““ Svoji účast propojila s vystoupením pěveckého tělesa Evangelický chór Zlín (ECHO). „Asi se nepřihlásilo tolik lidí, kolik by bylo potřeba. Chodívám s nimi zpívat, tak jsem se přidala,“ vysvětluje.

Také ona si z Frankfurtu nad Odrou a Słubic odváží skvělý pocit. „Nejvíce se mi líbily závěrečné bohoslužby. V sobotu jsem se čistou náhodou ocitla na jednom rapovém koncertě, a ten byl skvělý. A pak jsem byla na jedné zajímavé diskusi. Stůl pro čtyři tisíce byl taky výborný,“ vypočítává.

kilometrový stůl

Na rozdíl od Petry Markové s podobnými velkými akcemi už předchází zkušenost má, v minulosti se například účastnila německého Kirchentagu. Setkání křesťanů má však oproti němu o poznání komornější charakter, ale také v něm lépe vynikne mix národností a kultur, a to zejména těch na východ od Německa. S nadsázkou by se dal charakter této události ve stručnosti popsat jako setkání „visegrádské čtyřky“. Ty, pro které je němčina bariérou, zde potěší větší nabídka jinojazyčných programů. A také to, že díky slovanské blízkosti je řadě jazyků našinec schopen porozumět i bez jazykové průpravy. Výjimkou potvrzující pravidlo je maďarština, která působí stejné problémy jak Slovákům, tak Němcům.

Příští zastávka: Česko

Ještě výraznější českou stopu než letošní ročník bude mít ten příští. Setkání křesťanů se totiž v roce 2027 přesune do České republiky. Příprava „českého“ ročníku je teprve na za-

čátku, prozatím není rozhodnuto ani o tom, které z měst jej bude hostit. S velkou pravděpodobností to však bude Praha. Už teď je ale jasné, že pořadatelskou církví bude Českobratrská církev evangelická, a tak synodní senior

Pavel Pokorný ve Frankfurtu převzal z rukou biskupa Stäbleina symbolický štafetový kolík pro organizátora.

Adéla Rozbořilová

PRIZMA

Faráři a jejich nenahraditelnost

Věrohodný kazatel musí být součástí společnosti

I na letošním Farářském kurzu zazněla otázka po nenahraditelnosti či nezastupitelnosti farářů. V čem jsme nenahraditelní, a v čem naopak nahraditelní jsme?

Ta otázka ovšem není nová. Stále častěji se začala – celkem pochopitelně – objevovat v souvislosti s nedostatkem farářů, když si někteří v církvi (nejen faráři) začali klást otázku související, totiž, zda se faráři v realitě svého farářování nevěnují i spouště věcí, pro které nevystudovali a které třeba ani neumějí a pořádně jim nerozumějí. Tedy, zda se vlastně „neplytvá“ jejich odborností například na správcovství a údržbu církevních objektů (jež nebývají malé), farních pozemků a zahrad (o nichž často platí totéž) či na hospodářské a finanční záležitosti atp.

A tak se začalo hledat, na co bychom se jako faráři měli soustředit a co bychom naopak mohli či měli přenechat jiným. A není asi nikterak překvapující, že to, v čem se nacházela naše nenahraditelnost či nezastupitelnost na prvním místě, byla naše teologická odbornost, to, že rozumíme Bibli, že jako teologové interpretujeme a vykládáme Písmo vzhledem k aktuální situaci, že umíme odlišit různé duchovní proudy a rozpoznat i různé jejich úchylinky a falešná nasměrování. K tomu jsme totiž studovali, k tomu jsme četli a stále čteme spoustu knih. K tomu jsme vzděláni.

Odbornost

Teologická erudice je tedy to základní a výchozí, v čem se od těch, kteří teologii nestudovali, na farářské povolání se nepřipravovali a podrobněji se dalšími aspekty farářského povolání nezabývali, dosti zásadně lišíme. Podobně jako se liší vlastně jakýkoli odborně vzdělaný člověk od jiného, kdo takto vzdělán není. A právě proto tato odbornost zakládá i naši nenahraditelnost, nezastupitelnost.

To jistě neplatí jen pro faráře, to platí víceméně obecně. Proto také, když jsme nemocní, chodíme za doktorem, a nikoliv za automechanikem, a když potřebujeme opravit pračku, nepůjdeme ke krejčímu.

Naše teologická odbornost, to, že umíme připravit bohoslužby, že kážeme, modlíme se, že vykládáme Písmo a víme, jak uspořádat i další náboženské rituály, toto všechno tedy tvoří naši farářskou nenahraditelnost. Tak to vidí nejen faráři sami, tak to vnímají i laici. A dokonce se začínají objevovat i takové návrhy, že by tedy sbory mohli platit faráře právě a jen za jednotlivé náboženské úkony. Faráři by zkrátka už nebyli jedni z představitelů sboru, nijak by sbor nespravovali a nijak by o něj nepečovali, jen by přijížděli vykonat sborem požadované úkony. Prostě takový teologicko-náboženský servis za úplatu.

Ale právě tehdy, když jsem tento návrh zaslechl v církvi už po několikáté, se ve mně rozblíkala varovná kontrolka a ptal jsem se sám sebe: Chtěl bych být takovýmto servisním ►

farářem? A je možné z nás farářů udělat jen jakési specialisty na výklad Bible či na náboženské rituály? Jsme skutečně jen jacísi náboženští „odborníci“?

Služba

Jistě, odbornost je něco, co je pro faráře důležité, podstatné a základní (byť nikdy neobsáhne veškeré vědomosti), ale rozhodně to není všechno. Odbornost sama o sobě z nás ještě faráře nedělá. My nejsme jen „bibličtí odborníci“ a „náboženští specialisté“, my nejsme šířitelé nějaké věčně platné náboženské ideologie, my jsme jako faráři především „svědky víry“, a to celou svou bytostí, nejen tím, co říkáme, ale i svými jednáním, svými vztahy, tím, jak se zajímáme o druhé atp.

Jak bych vůbec mohl druhým něco říkat, kdybych je nemohl vlastně ani pořádně poznat, kdybych se s nimi neměl možnost sdílet, kdybych s nimi nevedl rozhovor? Kdybych jen přijížděl „něco“ vykonat? Víra přece není jen čistě odborná, intelektuální záležitost, ale podstatné jsou tu právě i vztahy, společenství, schopnost s druhými být.

A proto, pokud bychom chtěli nezastupitelnost nás farářů hledat jen v „teologické odbornosti“, považoval bych to za zavádějící, neboť pokud jsme vůbec v něčem nezastupitelní – vždyť si vzpomeňme na slova Jana Křtitele: „Pra-

vím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit děti z tohoto kamení“ – tak snad potom jen v té své jedinečnosti, v tom svém osobitém svědectví víry jednoho každého z nás, které má být pravdivé a autentické. Ani samotné kázání přece není jen odborná exegeze či akademický výklad Písma, odosobněná řeč, ale právě autentické svědectví určitému společenství v určité době.

Pastýř

Jistě, farář tu rozhodně není proto, aby stavěl fary, opravoval kostely, obdělával sborové zahrady a polnosti. Ale stejně tak není salónní náboženský specialista a odborník, který by byl vyjmut z obyčejných starostí toho společenství, ke kterému byl povolán. Naopak, i na těch se spolu s druhými nějak podílí.

Ale hlavně je za celé toto společenství spolu s druhými i odpovědný. Za ducha tohoto společenství, za vztahy v něm, za to, čím společenství žije. A proto farář nemůže být jen ten, kdo přijede vykonat jisté náboženské úkony. Musí být naopak součástí tohoto společenství, aby tak mohlo být věrohodné i jeho svědectví víry a nebylo právě jen odosobněné, byť i odborné mluvení. Farář prostě nemůže mluvit a pracovat z odstupu.

Zvonímír Šorm, celocírkevní farář pro duchovenskou službu, mezititulky redakční,

foto: Jiří Hofman

Nikdy tu nebyly?

V závěru loňského roku vyšla pozoruhodná publikace s názvem *Ženy u oltáře?* Tuto otázku si klade brněnský historik umění Ivan Foletti, který se ve svém bádání specializuje na umělecké památky raného křesťanství. Kniha je zajímavá i svým edičním zpracováním. Text doprovází řada barevných reprodukcí zmíněných uměleckých děl – mozaik, fresek, nástěnných maleb ad.

Nastolená otázka se může zdát člověku z evangelického prostředí irelevantní, respektive vyřešená. Vždyť právě vloni Evangelická církev oslavila 70letou praxi ordinování žen. Ty mají v naší církvi u oltáře (přesněji řečeno u stolu Páně či na kazatelně) minimálně od r. 1953 zcela právoplatně své místo, jakkoliv si je musely také vydobýt (trnitou cestu žen k farářskému taláru dobře shrnuje text A. Csukáse *Od předsudků k tabulkám*).

Ivan Foletti však soudí, že tato otázka je i dnes aktuální, stejně jako situace žen v církvi pozdní antiky. „Stejně jako před patnácti sty lety, dochází i dnes k různým typům diskriminace a probíhá debata o (ne)možnosti jejich překonávání,“ argumentuje autor. Nejen tento výrok předesílá, že kniha je jak kunsthistorickou monografií, tak také příspěvkem do širší diskuse (zejména té římskokatolické). Nelze tím ale říct, že by se autor zpronevěřil zásadám vědecké práce.

Jak vzápětí ve třech kapitolách ukazuje, situace ženy v raně středověké církvi nebyla tak jednoznačná, jak by se mohlo zdát. Připomíná, že výraz „jáhenka“ (*diakonon*) uvádí jako první už apoštol Pavel (Ř 16,1–2). Tento výraz je zajímavý ovšem i z jiného důvodu – řečtináři si již jistě povšimli, že se jedná o substantivum mužského rodu, které se až do 4. stol. užívalo jak pro muže-jáhny, tak pro ženy-jáhny.

K rodovému rozlišení došlo až později (*diakonissa*). Není zcela zřejmé, jakou funkci jáhenky ve středověku měly. Foletti ovšem přináší pramenné doklady o tom, že se podílely i na liturgii, a to včetně eucharistie, při níž pomáhaly kněžím. Funkce jáhenky však později zanikla. Důvodů bylo více, včetně z dnešního pohledu absurdní „rituální nečistoty“ (menstruujících) žen. Oporu měl zákaz i v interpretaci Bible, např. ve známé výzvě Pavla, ať ženy ve shromáždění mlčí (1K 14,34–35). Liturgickou roli žen se nicméně v tomto smyslu v římskokatolickém kontextu (naproti církvi starokatolické, která ženám povoluje svěcení na všech stupních už od r. 1994) dodnes nepodařilo obnovit. Proč tomu tak je? To je jedna z klíčových otázek, které si v knize klade právě Foletti.

Podobně Foletti rozmýšlí historický obraz Panny Marie jako „tiché, mírné a pokorné“, který z katolického, ale i protestantského prostředí známe i dnes. „...pozdě antický svět znal i Marii jinou, aktivní a (veřejně) zapojenou do života své komunity,“ píše Foletti. V apokryfních textech, zejména v Jakubově protoevangelii se dočítáme o tom, že Marie je svými rodiči zasvěcena Bohu a odchází sloužit do jeruzalémského Chrámu. Tento motiv poskytuje oporu ►

vnímání Marie také jako ženy aktivně se účastnící liturgického (církvního) života, jako vzor svěcených žen. Tomu se podrobněji věnuje poslední kapitola Folettiho knihy, v níž kunsthistorik nabízí pramenné doklady, ale také zastoupení v dobové ikonografii.

Jak ostatně i sám autor v závěru přiznává, kniha je plná otázek. Dílem je to dáno charakterem zkoumané látky, která je nám vzdálena dlouhá staletí. Jiné otázky zůstávají otevřeny i v současnosti. Bezpečně se však Ivanu Folet-

timu podařilo – a snad jednou provždy – vyvrátit argument s oblibou užívaný mnohými odpůrci svěcené (či ordinované) služby žen, totiž, „že tomu tak nikdy v historii nebylo“.

Foletti, Ivan: Ženy u oltáře? Matka Boží a gender v raném křesťanství. Brno, Masarykova univerzita 2023, 155 s.

Adéla Rozbořilová

Z DOPISŮ ČTENÁŘŮ

Ornitologická poznámka k článku br. Rejchrt v ČB 5/2024

Se zájmem jsem si přečetl článek Miloše Rejchrt „Pozvání od hrdličky a co s ním“. Omlouvám se autorovi, ale jako ornitolog často považuji za důležité věci, které pro autora i čtenáře tím nejdůležitějším nejsou. Ovšem už název článku mluví o hrdličce, a tak si dovoluji komentář.

Souhlasím s autorem v jeho kritickém vyjádření k hrdličce, jejímu vzhledu, hlasu a jiným projevům. Problém je, že on píše o jiné hrdličce, než kterou mohl znát Mácha i Šalomoun. U nás je totiž ve městech rozšířena hrdlička zahradní. To je druh hrdličky, který přesně odpovídá zkušenostem autora. Tento druh pronikl na území Česka až v padesátých letech 20. století z Balkánu. Takže básník Mácha se s ním v 19. století v Čechách setkat nemohl. A podobně i Šalomoun v dobách dřívějších v Izraeli.

Ale žije u nás také méně známá hrdlička divoká. Vědecký název je *Streptopelia turtur*. Druhový název „turtur“ je přepis jejího hlasu. Není to tedy houkání, ale spíš vrkání. Na rozdíl od první jmenované je hrdlička divoká tažný pták. Zimuje v Africe jižně od Sahary a při jarním návratu se objevuje ve velkém počtu i v Izraeli. K nám přilétá koncem dubna a počátkem května. Na rozdíl od hrdličky zahradní má ráda teplé lesíky s křovinami, členitou venkovskou krajinu. Její hlas není tak silný jako třeba slávikův, ale je tak typický a výrazný, že ho nelze v krajině přeslechnout.

Máchova báseň je tedy nejen nádherným básnickým dílem, ale zároveň věcně správně reflektuje autorovy bohaté zkušenosti s reálnou českou krajinou první poloviny 19. století.

Pavel Čmelík, farář

Neviditelná paní farářová. Dokonce dvojmo

Moje tchyně byla manželka faráře. Vždy jsem ji obdivoval za to, kolik peřin přelékla, kolik obědů pro spoustu strážníků uvařila, a ještě k tomu bylo uklizeno a panovala všeobecná pohoda. A po večerech si ráda zahrála partičku kanasty, když jsme jako kamarádi farských dětí přijížděli ze studií na víkend.

V neděli jsem sedával na kruchtě a pozoroval účastníky bohoslužeb. Paní farářová sedávala zpravidla vždy na stejném místě a vypadala poněkud opuštěně. Manžel na kazatelně, ostatní manželské páry pospolu, děti vpředu, mládež na kruchtě. A ona dole ve třetí lavici – sama, jakási zvláště neviditelná.

Ačkoli se manželkám lékařů dávno neříká paní doktorová a manželkám učitelů paní učitelová, u paní farářové tohle označení přetrvává. Přestože je manželka faráře třeba lékařka či učitelka, nebo dokonce vysoká manažerka nadnárodní firmy. Jen poněkud neviditelná.

Vrcholnou neviditelnost dvou paní farářových jsem pozoroval z kruchty Červeného kostela v Brně při slavnostním uvedení nové synodní rady. Přišly spolu. Manželka končícího synodního seniora a manželka nového synodního seniora. Manželé měli sraz jinde, aby se převlékli do talárů a připravili na bohoslužbu. Ženy zamířily střední uličkou ke druhé lavici na levé straně a chystaly se usednout. První lavice byla vyhrazena členům synodní rady a asi chtěly

být poblíž. Vtom se objevil organizátor s upozorněním, že tyhle lavice jsou vyhrazeny zahraničním hostům, a jestli by si dámy nemohly sednout jinam. Tak ty dvě zamířily na pravou stranu

a v družném hovoru se usadily. Vtom se objevil organizátor s upozorněním, že tyhle lavice jsou vyhrazeny pěveckému sboru a jestli by si dámy nemohly sednout jinam. Tož – mohly. Kostel se mezitím dost zaplnil. Tak kam? Viděl jsem z kruchty lehce našťvanou bezradnost odstupující první dámy i lehce nejistou bezradnost první dámy nastupující. Pak kdesi splynuly s davem a někde se usadily. Prostě dvě lehce opuštěné, neviditelné paní farářové.

Martin Procházka, pozorovatel z kruchty

Slavíme stovku!

ČESKÝ BRATR¹⁰⁰
Sto let časopisu Českobratrské církve evangelické

Šumavské stráně.

foto: Vojtěch Zikmund

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

Šéfredaktorka:

Adéla Rozbořilová

Jazyková redaktorka:

Jana Plíšková

členové: Eliška Foukalová, Jiří

Hoblík, Jiří Hofman, Jana

Hofmanová, Ondřej Kolář, Lenka

Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

foto: ARo (smírčí kříž
v Praze-Modřanech)

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Uzávěrka zářijového čísla
ČB 9/2024 je 18. 8. 2024

BANKOVNÍ SPOJENÍ:

číslo účtu: 179521067/0300
IBAN: CZ93
03000000000179521067

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky a ve zvukové

podobě: Diakonie ČCE,

Klimentská 18, 110 05

Praha 1, tel.: 222 316 306,

732 324 956

e-mail: szp@scps.diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.

Janáčkovo nábřeží 1075/27

150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12x

ročně, jednotlivá čísla 45 Kč

roční předplatné 450 Kč

do zahraničí 1300 Kč

Informace o předplatném podá,

objednávky rozšiřuje

(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,

111 21 Praha 1,

tel.: 224 999 236,

e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,

Facebook: Český bratr,

instagram.com/ceskybratr

www.ceskybratr.cz

- audioverze

- řazení podle rubrik

- verze v PDF ke stažení

ISSN 1211-6793

V letošním roce se věnujeme tematickému cyklu s názvem **Pojmy víry.**

**1. – 6. ZÁŘÍ
2024**

POBYT SENIORŮ V BYSTŘICI POD HOSTÝNEM

Pobyt vede evangelický farář v Zádveřicích Pavel Šebesta. Těšit se můžete na ranní pobožnosti a (pod)večerní programy „Cesty po stopách apoštola Pavla v Řecku“ nebo zpívání z Evangelického zpěvníku pod vedením celocírkevního kantora Ladislava Moravetze.

Navštíví nás také farář z Prusinovic Leoš Mach a připraví čtvrtetní ranní pobožnost. Ubytování v penzionu Sola Gratia v hlavní budově, cena za den pobytu: od 870 do 1420 Kč (dle druhu stravy).

**PŘIHLÁŠKY DO KONCE ČERVENCE NA TEL.: 734 523 760
NEBO PAULUSPAVLOS@GMAIL.COM**

**ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV EVANGELICKÁ**
FARNÍ SBOR V ZÁDVEŘICÍCH - RAKOVÉ

Začíná se v neděli večer v 18 hodin (příjezd mezi 16. a 18. hod.),
končí se v pátek společnou snídaní.

EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY ZVE NA KURZY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ a UNIVERZITY TŘETÍHO VĚKU

V zimním semestru roku 2024/25 pokračuje nabídka vynikajících kurzů s odborníky z ETF UK. Kromě Prahy také v Olomouci a v Plzni.

Praha

- O Bohu filosofů aneb pojetí božství v evropských dějinách
s prof. Lenkou Karfíkovou, dr. Olgou Navrátilovou a dr. Janem Kranátem
- O judaismu včera a dnes
s prof. Pavlem Hoškem

Olomouc

- O Bohu filosofů aneb pojetí božství v evropských dějinách
s prof. Lenkou Karfíkovou, dr. Olgou Navrátilovou a dr. Janem Kranátem

Plzeň

- O bohoslužbě v dějinách a dnes
s doc. Tabítou Landovou

Začínáme hned první týden v říjnu 2024. Podrobnější informace naleznete na našich webových stránkách. Přihlášky podávejte na studijním oddělení ETF UK, tel: 221 988 216 nebo e-mail: office@etf.cuni.cz.

Univerzita
Karlova

www.etf.cuni.cz
[@etfunikarlova](https://www.facebook.com/etfunikarlova)
[@etf_unikarlova](https://www.instagram.com/etf_unikarlova)